

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomických věd

Vliv zahraničních investic na regionální rozvoj
Gabriela Vávrová

Bakalářská práce
2018

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Gabriela Vávrová**
Osobní číslo: **E15200**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Veřejná ekonomika**
Název tématu: **Vliv zahraničních investic na regionální rozvoj**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Záměrem práce je analýza vlivu přímých zahraničních investic na rozvoj regionu. Zaměření se na problematiku přímých zahraničních investic a jejich vlivu na rozvoj regionů. Zanalyzuje se vliv PZI na vybrané makroekonomické ukazatele v konkrétním vybraném regionu v ČR.

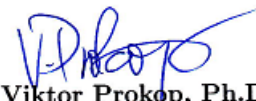
Obsah:

- Regionální rozvoj.
- Přímé zahraniční investice.
- Analýza vlivu přímých zahraničních investic na vybraný region ČR.
- Formulace závěrů a doporučení.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 35 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.
MACHÁČEK, J., TOOTH, P., WOKOUN, R. Regionální a municipální ekonomie. Praha: Oeconomica, 2011. ISBN 978-80-245-1836-7.
MCCANN, P., Modern urban and regional economics. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, c2013. ISBN 978-0-19-958200-6
STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. Regionální politika a její nástroje. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.
WOKOUN, R., TVRDOŇ, J. Přímé zahraniční investice a regionální rozvoj. Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1736-0.

Vedoucí bakalářské práce:

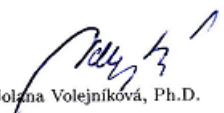

Ing. Viktor Prokop, Ph.D.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: 1. září 2017

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2018

doc. Ing. Romana Provazníková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2017

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2018

Gabriela Vávrová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Viktoru Prokopovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc, konzultace, čas a cenné rady, které mi pomohly při zpracování této bakalářské práce.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá analýzou vlivu přímých zahraničních investic na rozvoj regionu. V první kapitole jsou vymezeny pojmy regionu, regionálního rozvoje a regionální politiky. Následující kapitola definuje přímé zahraniční investice, věnuje pozornost také jejich dopadům na rozvoj regionu a vymezuje lokalizační faktory přímých zahraničních investic. Kapitola je zakončena vývojem přímých zahraničních investic v České republice. Ve třetí kapitole je analyzován vliv přímých zahraničních investic na vybrané makroekonomické ukazatele v kraji Vysočina, kde výsledek dokazuje skutečnost, že přímé zahraniční investice nemají vliv na hrubý domácí produkt ani na nezaměstnanost v kraji Vysočina, ale mají vliv na dané ukazatele v rámci regionu Jihovýchod, kde bylo prokázáno, že se tento region a přímé zahraniční investice vzájemně ovlivňují. Poslední kapitola shrnuje výsledky třetí kapitoly a zahrnuje doporučení pro daný kraj.

KLÍČOVÁ SLOVA

region, regionální rozvoj, regionální politika, přímé zahraniční investice

TITLE

Influence of Foreign Direct Investment on Regional Development

ANNOTATION

The bachelor thesis aims to analyze influence of foreign direct investment on regional development. Region, regional development and regional policy are defined in first chapter. The following chapter defines foreign direct investments, it also focuses on their impact on regional development of the region. Location factors of foreign direct investment are also defined in this chapter. The chapter is concluded with the development of foreign direct investment in the Czech Republic. The third chapter analyzes the impact of foreign direct investments on selected macroeconomic indicators (gross domestic product and unemployment) in the Vysočina region. Results show that the foreign direct investment does not influence selected determinants such as gross domestic product or unemployment in the Vysočina region. However, they influence these indicators in the South-East region, where it has been shown that this region and foreign direct investment interact with each other. The last chapter summarizes the results of the third chapter and includes recommendations for the described region.

KEYWORDS

Region, Regional Development, Regional Policy, Foreign Direct Investment

OBSAH

Úvod.....	12
1 Regionální rozvoj.....	14
1.1 Region a regionální rozvoj.....	14
1.2 Regionální politika.....	16
1.3 Regionální politika Evropské unie.....	19
1.3.1 Regiony regionální politiky.....	21
1.4 Podpora regionů České republiky.....	23
2 Přímé zahraniční investice	27
2.1 Vymezení přímých zahraničních investic.....	27
2.2 Druhy přímých zahraničních investic.....	28
2.3 Dopady přímých zahraničních investic.....	31
2.3.1 Pozitivní dopady přímých zahraničních investic.....	31
2.3.2 Negativní dopady přímých zahraničních investic	32
2.4 Motivy lokalizace a lokalizační faktory přímých zahraničních investic	33
2.4.1 Lokalizační faktory přímých zahraničních investic.....	34
2.5 Přímé zahraniční investice v České republice	37
2.5.1 Vývoj přílivu přímých zahraničních investic do České republiky	37
2.5.2 Rozložení přímých zahraničních investic v krajích České republiky.....	39
3 Analýza vlivu přímých zahraničních investic v Kraji Vysočina	41
3.1 Charakteristika zvoleného Kraje Vysočina.....	41
3.2 Popis dat a výzkumných metod	42
3.3 Vliv přímých zahraničních investic na vybrané makroekonomické ukazatele v Kraji Vysočina	45
3.3.1 Vliv přímých zahraničních investic na hrubý domácí produkt Kraje Vysočina.....	45
3.3.2 Vliv přímých zahraničních investic na nezaměstnanost Kraje Vysočina.....	46

3.3.3	Vliv přímých zahraničních investic na hrubý domácí produkt v regionu Jihovýchod	48
3.3.4	Vliv přímých zahraničních investic na nezaměstnanost v regionu Jihovýchod .	49
3.3.5	Porovnání výsledků analýz mezi Krajem Vysočina a regionem Jihovýchod.....	51
4	Formulace závěrů a doporučení pro Kraj Vysočina.....	53
4.1	Návrh doporučení pro Kraj Vysočina	53
Závěr	59
Použitá literatura	60

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Úrovně regionálního členění území	21
Tabulka 2: Struktura cílů a opatření Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020.....	24
Tabulka 3: Klasifikace přímých zahraničních investic	30
Tabulka 4: Hlavní motivy a lokalizační strategie zahraničních investic	36
Tabulka 5: Vývoj objemu a roční nárůst/pokles přímých zahraničních investic v České republice mezi roky 2006 až 2015 (v mld. Kč).....	38
Tabulka 6: Porovnání výsledků analýz mezi Krajem Vysočina a Jihomoravským krajem....	51
Tabulka 7: Rozložení přímých zahraničních investic v regionu Jihovýchod	51
Tabulka 8: Znalostní základny v Jihomoravském kraji a Kraji Vysočina	54
Tabulka 9: Porovnání infrastruktury v Jihomoravském kraji a Kraji Vysočina (příklady)	55

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Úrovně regionálního členění území	22
Obrázek 2: Lokalizační faktory dle Dvořáčka	35
Obrázek 3: Meziroční nárůst/pokles přímých zahraničních investic v České republice v letech 2006-2015 (v mld. Kč).	38
Obrázek 4: Struktura přílivu přímých zahraničních investic do České republiky v letech 2006-2015 (v mld. Kč).....	39
Obrázek 5: Stav přímých zahraničních investic v České republice k 31.12.2015.....	40
Obrázek 6: Vývoj hrubého domácího produktu a přímých zahraničních investic v kraji Vysočina v letech 2006-2015.	45
Obrázek 7: Závislost hrubého domácího produktu a přímých zahraničních investic v Kraji Vysočina v letech 2006-2015 (v mil. Kč).	46
Obrázek 8: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání a přímých zahraničních investic v Kraji Vysočina v letech 2006-2015.	47
Obrázek 9: Vliv přímých zahraničních investic na počet uchazečů o zaměstnání v Kraji Vysočina v letech 2006-2015.	47

Obrázek 10: Vliv přímých zahraničních investic na hrubý domácí produkt regionu Jihovýchod v letech 2006-2015 (v mil. Kč).....	48
Obrázek 11: Vliv hrubého domácího produktu a přímých zahraničních investic v regionu Jihovýchod v letech 2006-2015 (v mil. Kč).	49
Obrázek 12: Vliv přímých zahraničních investic na počet uchazečů o zaměstnání v regionu Jihovýchod v letech 2006-2015.....	50
Obrázek 13: Vliv přímých zahraničních investic na počet uchazečů o zaměstnání v regionu Jihovýchod v letech 2006-2015.....	50

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
ICT	Informační a komunikační technologie
IT	Informační technologie
Kč	Česká koruna
mil.	Milion
mld.	Miliarda
Např.	Například
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
PO	právnická osoba
PZI	Přímé zahraniční investice
Sb.	sbírka

ÚVOD

Přímé zahraniční investice, které představují jeden z nejhlavnějších mezinárodních kapitálových toků, jsou důležitým determinantem pro rozvoj země či regionu. Důležitým aspektem rozhodování investorů je v neposlední řadě členství státu v Evropské unii. Česká republika je z hlediska výnosů těchto investic atraktivním místem, investoři nejvíce prostředků vkládali zejména do automobilového průmyslu, do rozvoje IT, výzkumu a vývoje. Současně přímé zahraniční investice přispěly ke vzniku nových pracovních míst. Směrování investic prošlo svým vývojem, od převažujícího investování do základního kapitálu, se v posledních letech mění jeho toky ve prospěch IT, strojírenství, vědy a výzkumu. Rekordně nízká nezaměstnanost a prudce rostoucí mzdy budou do budoucna vytvářet přirozený požadavek na příchod investorů do oborů s vyšší přidanou hodnotou. Investice se realizují nejen v centrech (jako je např. Praha), ale vlivem regionální politiky dochází k jejich přesměrování a pronikání i do ostatních regionů. Právě touto problematikou se zabývá tato práce.

Cílem práce je analyzovat vliv přímých zahraničních investic na rozvoj regionu, konkrétně vliv na vybrané makroekonomické ukazatele ve vybraném regionu České republiky, a to v Kraji Vysočina.

První kapitola definuje pojmy region, rozvoj, regionální rozvoj a regionální politika. Pokračuje tématem regionální politika v České republice, kde jsou uvedeny hlavní cíle a nástroje této politiky, včetně tématu regionální politika z pohledu Evropské unie. Na konci první kapitoly je popsána problematika podpory regionů. Druhá kapitola vymezuje přímé zahraniční investice, uvádí jejich druhy a také pozitivní a negativní dopady na hostitelskou ekonomiku. Dále uvádí motivy lokalizace a lokalizační faktory přímých zahraničních investic v dané (hostitelské) zemi a v poslední části této kapitoly popisuje vývoj přímých zahraničních investic v České republice.

Třetí kapitola této práce je věnována analýze vlivu přímých zahraničních investic na vybrané makroekonomické ukazatele kraje Vysočina, kde je nejprve charakterizován zvolený kraj, jsou popsána data a zvolená metoda výpočtu analýz, v tomto případě korelační analýza. Následně jsou provedeny dané analýzy, nejprve je posouzen vliv přímých zahraničních investic na hrubý domácí produkt a na nezaměstnanost v Kraji Vysočina. Protože tato analýza **neprokázala** vliv přímých zahraničních investic na zvolené makroekonomické ukazatele, byla pro porovnání stejným způsobem analyzována data regionu Jihovýchod, jako vyššího územního celku. V tomto případě analýza **prokázala** vliv přímých zahraničních investic na hrubý domácí produkt regionu Jihovýchod, naopak **neprokázala** jejich vliv na nezaměstnanost. V závěru kapitoly jsou porovnány výsledky obou územních samosprávných celků. Poslední kapitola této

práce zahrnuje formulaci výsledků a doporučení vhodných pro zlepšení situace ve zvoleném Kraji Vysočina.

1 REGIONÁLNÍ ROZVOJ

Regionální politika a regionální rozvoj se navzájem ovlivňují. Vznik moderní regionální politiky souvisí s poválečným, stále se zrychlujícím ekonomickým vývojem a postupným sjednocováním Evropy v oblasti hospodářství, pracovních sil a volného pohybu kapitálu. Orientuje se na řešení důsledků restrukturalizace, na využívání místních zdrojů, na informace, služby a inovativní rozvoj firem. Motivace regionální politiky je možné spatřit v oblastech ekonomické, ekologické a sociální. Základní rolí centrálních orgánů je jejich koordinační činnost. V této kapitole jsou obsaženy základní informace týkající se oblastí: Region a regionální rozvoj, Regionální politika, Regionální politika Evropské unie a Podpora regionů.

1.1 Region a regionální rozvoj

Region je územní celek s definovanými prvky, který je pomocí jednoho a více znaků vylénitelný z širšího území a existuje v něm funkční a související infrastruktura. V regionu se prosazuje společný zájem na jeho rozvoji a na zlepšení blahobytu občanů. Region je vymezován pro konkrétní účel, nebo mu náleží konkrétní funkce¹.

Na základě různých kritérií je možné rozlišit několik obecných typů vymezení regionů²:

- **Administrativní regiony** – jsou vymezovány pro potřeby výkonu státní správy a územní samosprávy. Mezi jejich jednotlivými úrovněmi existují dva základní vztahy:
 - *skladebnost*, která znamená, že region vyšší úrovně je tvořen několika celky nižší úrovně,
 - *vztah podřízenosti či nadřízenosti*, který vyjadřuje závaznost norem přijatých na vyšší úrovni pro regiony úrovně nižší. Je u nich nutná určitá časová stabilita.
- **Účelové regiony** – jsou vymezovány pro řešení určitých problémů, jako řešení ekonomické zaostalosti, problémů životního prostředí či ochrany přírody. Často mívají omezenou časovou platnost. Nejčastěji jde o zvláštní hospodářské zóny, např. bezcelní zóna, vědeckotechnický park, podnikatelský inkubátor, technopolis (region s výraznou koncentrací vědeckého, technologického a výrobního potenciálu, ale i výrobních služeb a občanské vybavenosti).

¹ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2, s.20. a Regiony a regionalizace. *Regionálnírozvoj.cz* [online]. Brno: GaREP, spol. s r.o., 2009 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/regiony_red.html.

² Regiony a regionalizace. *Regionálnírozvoj.cz* [online]. Brno: GaREP, spol. s r.o., 2009 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/regiony_red.html.

Rozvoj

Rozvoj může být chápán jako proces změn, ke kterým dochází postupně a které přinášejí vyšší účelnost a efektivnost ve využívání zdrojů, vedoucí ke kvalitativním a strukturálním změnám, jichž má být dosaženo. Pokud se rozvoj spojuje s místním rozvojem, pak se zde může vyskytnout problém vztahů mezi celkem a částmi, spočívající například v rovnoměrném rozvoji celku, plošném využití zdrojů, nedostatku pracovních sil, rozvoji infrastruktury apod. Rozvoj je uskutečňován na území, které je součástí větších celků a je třeba řešit otázky, jaké dopady má na daný celek rychlý růst nebo rozvoj ve všech nebo některých jeho částech, jaké jsou závislosti částí mezi sebou a mezi částmi a celkem³.

Rozvoj a růst

Růst je vyjádřen ve smyslu hospodářském nebo ekonomickém. Je spojen se změnami kvantitativních ukazatelů například se zaměstnaností, inflací, infrastrukturní vybaveností. Rozvoj je spojen spíše s kvalitativními změnami, například se zvýšením kvalifikace pracovních sil, zlepšením vybavenosti či zlepšením kvality života⁴. Součástí rozvoje je většinou růst, ale není to podmínkou.

Regionální rozvoj

Regionální rozvoj, jako souhrn výstupů působení soukromého a veřejného sektoru, je možno definovat více způsoby:

- Skokan⁵ regionální rozvoj definuje jako: „*komplex procesů probíhajících ve složitém systému regionu.*“
- Stejskal⁶ regionální rozvoj definuje jako: „*aplikaci ekonomických procesů a zdrojů dostupných v regionu, jejichž výsledkem je udržitelný rozvoj a požadované ekonomické výsledky pro region, které splní očekávání podniků, rezidentů i nerezidentů.*“

³ MACHÁČEK, Jaroslav, Petr TOTH a René WOKOUN. *Regionální a municipální ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011. ISBN 978-80-245-1836-7. s. 64-66.

⁴ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2, s.22.

⁵ SKOKAN, Karel. *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. Vyd. 1. Ostrava: Repronis, 2004. ISBN 80-7329-059-6.

⁶ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2, s.27.

- Ministerstvo pro místní rozvoj⁷ definuje regionální rozvoj jako: „*růst socioekonomického a environmentálního potenciálu a konkurenceschopnosti regionů vedoucí ke zvyšování životní úrovně a kvality života jejich obyvatel. Jde o dynamický a vyvážený rozvoj regionální struktury příslušného územního celku a jeho částí (regionů, mikroregionů).*“

Ekonomická hlediska místního a regionálního rozvoje jsou jednou součástí konceptu, který se v literatuře označuje jako mnohorozměrný rozvoj. Jeho další součásti mívají spíše mimoekonomický charakter, přičemž rozdíly mezi ekonomickými a mimoekonomickými parametry je možné považovat za relativní. Mezi tyto části patří například⁸ ochrana životního prostředí, využívání půdy, bydlení a urbanismus, dopravní podmínky, možnosti rekreace a sportovních aktivit, sociální podmínky včetně vzdělávání, kulturní památky a oblast volného času.

1.2 Regionální politika

Regionální politika je součástí hospodářské politiky a obsahuje přímé i nepřímé intervence státu, které vedou k podpoře ekonomických činností a k žádoucímu rozvoji infrastruktury při zaměření intervencí na podporu problémových regionů. Je to také soubor cílů a nástrojů, které vedou ke snižování rozdílů mezi regiony.⁹

Problematika role, povahy a zdůvodnění regionální politiky se v posledních letech dostává do popředí zájmu politiků i odborných profesí po celém světě¹⁰. Není tomu jinak ani v České republice, kde téma regionálního rozvoje a regionální politiky nabylo na významu od druhé poloviny 90. let 20. století. Do té doby byla důvodem pro okrajové postavení regionální politiky nízká míra nezaměstnanosti v České republice. Míra nezaměstnanosti je považována za jeden z nejdůležitějších indikátorů regionálních problémů. Rychlý nárůst nezaměstnanosti je vnitřní příčinou, která stimuluje zájem o regionální problematiku. Zpracování strategií regionálního rozvoje je zásadní podmínkou pro získání prostředků na uskutečnění investičních projektů z různých zdrojů nebo fondů. Regionální politika představuje určitý projev úsilí společnosti o zmenšení rozdílů mezi regiony. Rozdíly však nejsou jediným důvodem existence regionální

⁷ Strategie regionálního rozvoje. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, ©2012 [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/4ec7a0e7-fb30-46c7-8a80-57152c06d60c/SRR_dokument

⁸ MACHÁČEK, Jaroslav, Petr TOTH a René WOKOUN. *Regionální a municipální ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011. ISBN 978-80-245-1836-7. s. 68.

⁹ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2, s.12-14.

¹⁰ MCCANN, Philip, *Modern urban and regional economics*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, c2013. ISBN 978-80-19-958200-6 str. 344

politiky, a tak je nutné regionální politiku chápat jako součást ekonomických a sociálních politik, pomocí kterých se stát snaží docílit národních cílů (např. ekonomický růst, sociální a politická stabilita, rovnost šancí obyvatel a spravedlivé rozdělování příjmů). Základní podmínkou pro existenci regionální politiky kromě stanovení cílů je také vymezení regionů¹¹.

Regionální politiku vykonávají různé orgány a organizace. Do primárního okruhu těchto vykonavatelů patří především složky veřejné správy, z toho především složka samosprávná. Pro dokonalejší a efektivnější využívání nástrojů regionální politiky jsou ustanoveny poradní a koordinující orgány a agentury s celostátní nebo regionální působností, nejznámější v ČR je CzechInvest. Sekundární okruh poskytovatelů zahrnuje nejrůznější hospodářské, zemědělské, profesní a zaměstnanecké komory, sdružení, kluby, svazy a v neposlední řadě odbory. Patří sem i nestátní a neziskové organizace. Terciální okruh vytváří soukromý sektor, jehož snahy lze využít k podpoře regionálního rozvoje daného území¹².

Podle Lauschmanna¹³ lze rozlišovat tři základní přístupy k regionální politice:

- **růstově orientovaná regionální politika** – optimální alokace výrobních faktorů, pomocí odpovídající synchronizace soukromých a veřejných investičních aktivit,
- **stabilizačně orientovaná regionální politika** – v jednotlivých regionech, vyvážené hospodářské struktury. Lze jich dosáhnout pomocí synchronizace odvětvových politik s regionální politikou,
- **infrastrukturně orientovaná regionální politika** – relativně rovnoměrné vybavení infrastrukturou v jednotlivých regionech.

Regionální politiku stát realizuje ve dvou úrovních¹⁴:

- **v úrovni státu** – pomocí ústředních orgánů státní správy a zvláštních institucí, které jsou řízeny státem. Toto zaměření může mít dvě podoby a to všeobecnou (právní normy a nařízení, které směřuje do regionálního rozvoje) a selektivní (stát přispívá pouze určitým regionům),
- **v úrovni regionů** – pomocí územní samosprávy (kraje a obce).

¹¹ BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3. 7-18 s.

¹² STEJSKAL, Jan. *Průmyslové klastry a jejich vznik v regionech*. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-80-7201-840-6. s. 21-22.

¹³ MACHÁČEK, Jaroslav, Petr TOTH a René WOKOUN. *Regionální a municipální ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011. ISBN 978-80-245-1836-7. s. 178.

¹⁴ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2. s. 56.

Proto aby byla regionální politika dostatečně účinná je důležité, aby obě úrovně postupovaly spolu. Toto by měly zajišťovat rozvojové dokumenty, kam patří například (např.) strategie rozvoje České republiky (dále ČR), Národní rozvojový plán nebo Program rozvoje kraje a další.

Výsledkem naplňování cílů regionální politiky ve vyspělých státech je skutečnost, že tyto státy se vyznačují menšími rozdíly mezi regiony, než je tomu u méně vyvinutých států, ve kterých bývá složité rozhodování mezi sociální spravedlností a ekonomickou efektivností (riziko neefektivní alokace zdrojů), a kde hrají roli meziregionální rozdíly, např. v oblastech vzdělanosti, kultury, infrastruktury nebo v produktivitě práce. V současné době je ve vyspělých státech hlavním trendem provazování s dalšími státními politikami (zejm. sociální)¹⁵.

Cíle a nástroje regionální politiky

Z definice hlavních regionálních problémů a z pojetí státní hospodářské politiky jsou stanoveny cíle regionální politiky. Tyto cíle jsou upřesňovány a konkretizovány pro jednotlivá časová období, přičemž musí být zajištěná možnost kontroly jejich plnění a vyhodnocení jejich účinnosti. Mezi cíle patří¹⁶:

- snižování meziregionálních rozdílů – v zaměstnanosti, v příjmech,
- povzbuzení podnikatelských aktivit v regionu,
- zlepšení infrastruktury,
- realizace zásahů v ekologické oblasti apod.

Ze stanovených cílů vyplynou použitelné nástroje regionální politiky, které lze členit do tří základních skupin¹⁷:

- **makroekonomické nástroje** – jejich užití je ovlivněno například snižováním inflace nebo vyrovnaností platební bilance; mezi makroekonomické nástroje patří fiskální politika, monetární politika a protekcionismus,
- **mikroekonomické nástroje** – ovlivňování při rozhodování ekonomických subjektů o alokaci; realokace pracovních sil (pracovní podpora při dojíždění či přestěhování) a realokace kapitálu (snížení daní, levné půjčky apod.),

¹⁵ BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3. s. 18-19.

¹⁶ Kolektiv autorů: *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vydání. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., Plzeň, 2004. ISBN 80-86473-80-5

¹⁷ MACHÁČEK, Jaroslav, Petr TOTH a René WOKOUN. *Regionální a municipální ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011. ISBN 978-80-245-1836-7. s. 183.

- **ostatní nástroje** – používají se spíše výjimečně; sem patří nástroje administrativní či institucionální.

Podle Wokouna a kol.¹⁸ jsou nástroje regionální politiky členěny na:

- **nástroje nefinanční** – do kterých patří nástroje administrativní (legislativní úpravy regionální politiky, zákazy a opatření), institucionální (instituce realizující opatření, projekty a programy), věcné a jiné nefinanční nástroje (poradenský charakter, propagace regionu, vytváření hospodářských zón),
- **nástroje finanční** – investiční a neinvestiční pobídky (granty, nevratné dotace a transfery, úvěry, půjčky), daňová zvýhodnění (například slevy na daních), rozpočtová zvýhodnění (mimořádné dotace).

Mezi oběma skupinami nástrojů regionální politiky hraje stále větší roli společná regionální politika EU a využívání zdrojů EU, ke kterému vedly jednotlivé členské státy následující důvody¹⁹:

- rozpor mezi závažností regionálních problémů a schopnostmi států tyto problémy řešit,
- snaha o vytvoření ekonomické a monetární unie,
- požadavek některých členských států na kompenzaci regionálních dopadů (zemědělská politika),
- poskytování dotací do průmyslu některými vládami s odvoláním na regionální problémy.

Problematicke regionální politiky Evropské unie je věnována následující část.

1.3 Regionální politika Evropské unie

Hlavním principem regionální politiky Evropské unie je naplňování základních hodnot společenství, jimiž jsou solidarita a soudržnost. Solidaritou je míněna vzájemná pomoc regionům i občanům. Soudržnost vychází z názoru, že snižování rozdílů je výhodné pro všechny.

Evropská komise definuje regionální politiku EU následovně²⁰: „*Regionální politika se zaměřuje na regiony a města EU, podporuje jejich hospodářský růst a zlepšuje kvalitu života*

¹⁸ WOKOUN, René a kol.: II. Část. Nástroje regionálního rozvoje. In Mates, Pavel a René Wokoun.: *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Linde, Praha, 2006. ISBN 80-7201-547-8.

¹⁹ MACHÁČEK, Jaroslav, Petr TOTH a René WOKOUN. *Regionální a municipální ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011. ISBN 978-80-245-1836-7. s. 185.

²⁰ Regionální politika. *Europa.eu* [online]. Brusel: Evropská komise, 2018 [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/topics/regional-policy_cs.

jejich občanů prostřednictvím strategických investic. Představuje rovněž účinnou formu solidarity, jež zajišťuje podporu méně rozvinutým regionům“.

Regionální politika EU se soustředí na 4 priority:

- výzkum a inovace,
- informační a komunikační technologie,
- konkurenceschopnost malých a středních podniků,
- přechod na nízkouhlíkové hospodářství.

Regionální politika EU je prováděna na třech úrovních²¹:

- **nadnárodní úroveň** – nositeli regionální politiky jsou Evropská komise a evropské instituce,
- **národní úroveň** – členské země uskutečňují diferencovanou regionální politiku, jsou přejímána společná pravidla. Na této úrovni jsou nositeli regionální politiky vláda, ministerstva a orgány státní správy,
- **regionální úroveň** – dlouhodobě posilována ve většině zemí a nositeli regionální politiky jsou orgány územní samosprávy, podnikatelé a instituce.

Regionální politika přináší výsledek v různých sférách, neboť její investice vytváří podmínky pro splnění mnoha cílů EU na období do roku 2020²²:

- **zaměstnanost** – **zaměstnáno** 75 % lidí ve věku 20-64 let,
- **výzkum a vývoj** – **investice** do výzkumu a vývoje (3 % HDP EU),
- **boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení** – o 20 mil. méně osob se znevýhodněním a lidí ohrožených chudobou či sociálním vyloučením,
- **změna klimatu** – **snížení** emisí skleníkových plynů v EU; 20 % energie z obnovitelných zdrojů; nárůst úspor energie,
- **vzdělání** – **snížení** počtu studentů, kteří nedokončí vzdělání (o 10 %).

Cíle se realizují pomocí nástrojů regionální politiky²³:

- strukturální fondy (Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond),

²¹ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2. s.36.

²² Hlavní investiční politika EU. *Evropská komise* [online]. Brusel: Evropská komise, 2016 [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/what/investment-policy/.

²³ Regionální politika. *Euroskop.cz* [online]. Praha: Euroskop, ©2005-2018 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: www.euroskop.cz/9195/sekce/regionalni-politika/ a Hlavní investiční politika EU. *Evropská komise* [online]. Brusel: Evropská komise, 2016 [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/what/investment-policy/.

- fond soudržnosti.

Nové finanční nástroje:

- podpora investic do začínajících podniků,
- podpora udržitelného rozvoje měst.

Strukturální fond se od fondu soudržnosti liší v aktivitách, které podporují. Fond soudržnosti je zaměřen na cíle v oblasti infrastruktury a životního prostředí, zatímco strukturální fondy slouží pro neinvestiční akce a ostatní investice.

1.3.1 Regiony regionální politiky

Pro účely regionální politiky používá Evropská unie systém členění NUTS²⁴ (Nomenclature of Territorial Unit for Statistics). Do těchto statistických jednotek je rozdělen každý členský stát, a to do tří úrovní, podle počtu obyvatel (popř. podle rozlohy)²⁵. NUTS slouží k jednotné struktuře územního srovnávání a distribuci prostředků, mimo to, má význam pro statistické potřeby EU. Rozdělení podle NUTS je následně znázorněno v tabulce 1.

Tabulka 1: Úrovně regionálního členění území

Úroveň	Doporučený minimální počet obyvatel	Doporučený maximální počet obyvatel
NUTS I	3 000 000	7 000 000
NUTS II	800 000	3 000 000
NUTS III	150 000	800 000

Zdroj²⁶

Klasifikace NUTS je stanovena za účelem:

- shromažďování, zpracování a harmonizaci regionálních statistik EU,
- sociálně-ekonomické analýzy regionů,
- a pro vymezení regionální politiky EU.

Jednotlivé úrovně NUTS v České republice:

- **NUTS 0** – Česká republika jako administrativní jednotka,

²⁴ NUTS = nomenklatura územních statistických jednotek

²⁵ DOČKAL, Vít. *Středoevropské politické studie* [online]. 2004, 6(1) [cit. 2018-04-15]. ISSN 1212-7817. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/4033/5296>

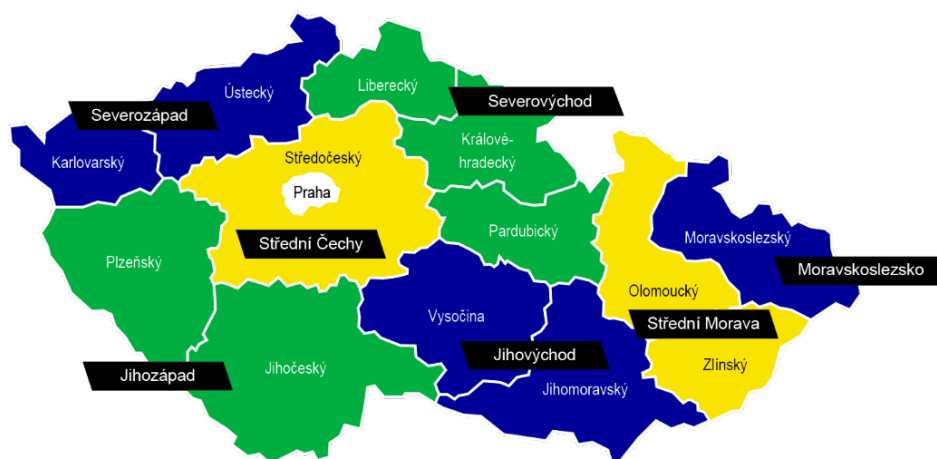
²⁶ Regiony regionální politiky. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Regiony-regionalni-politiky-EU>.

- **NUTS I** – územní jednotka typu velkých oblastí (zemí, makroregionů), území celé ČR (neadministrativní jednotka), skládá se z několika jednotek NUTS II,
- **NUTS II** – sdružené kraje (tzv. regiony soudržnosti – v ČR celkem 8), jsou nižší (neadministrativní) jednotkou,
- **NUTS III** – kraje – odpovídají úrovni nejnižšího územně správního regionu státu (13 krajů + Praha).

Do roku 2007 byly v NUTS vedeny i obce a okresy, ty ale v roce 2008 byly převedeny na:

- **LAU 1**- dříve označeny jako NUTS IV a jedná se o úroveň okresů či mikroregionů,
- **LAU 2** – dříve označeny jako NUTS V a jedná se o úroveň obcí.

Na kraje odpovídající úrovni NUTS III, byla vždy historicky dělena Česká republika, ale kvůli vstupu do Evropské unie, byla nucena zavést mezi stát a kraj jeden stupeň členění navíc, a to NUTS II (regiony soudržnosti), na tuto úroveň je totiž směřována podpora z fondu Evropské unie. Politika soudržnosti je směřována do územních celků. Počet obyvatel v těchto celcích se pohybuje mezi osmi sty tisíci a třemi miliony, ale protože české kraje takovýchto počtů nedosahují, tak vznikly regiony soudržnosti Severozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Jihozápad, Střední Čechy, Střední Morava a Moravskoslezsko, které jsou vedeny regionálními radami, kam směřuje pomoc pro méně vyspělé regiony, a Hlavní město Praha²⁷

Obrázek 1: Úrovně regionálního členění území

Zdroj²⁸

Tato mapa znázorňuje 14 krajů (včetně Prahy) NUTS III do 8 regionů NUTS II.

²⁷ Regiony regionální politiky. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Regiony-regionalni-politiky-EU>.

²⁸ Tamtéž (viz. citace 26)

1.4 Podpora regionů České republiky

Základním **cílem** regionální politiky ČR je **rozvoj regionů**, který je zaměřený zejména na soudržnost a také na zvyšování konkurenceschopnosti s ohledem na vyvážený rozvoj, potenciál a potřeby konkrétního regionu. Zvláštní pozornost je věnována specifickým problémům rozvoje měst a venkovských oblastí.

Základními **nástroji** podpory regionů, za níž ze zákona odpovídá Ministerstvo pro místní rozvoj, jsou²⁹:

- **Strategie regionálního rozvoje České republiky** (platná pro období 2014-2020), která zabezpečuje provázanost národní regionální politiky s regionální politikou Evropské unie. Akční plán realizuje v krátkodobém horizontu Strategii regionálního rozvoje ČR za pomoci finančních i nefinančních nástrojů. Finančním nástrojem pro realizaci jsou Evropské strukturální a investiční fondy a národní dotační programy. Akční plán zahrnuje např. operační programy:
 - operační program Doprava (OP D),
 - operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV),
 - operační program Zaměstnanost (OP Z),
 - operační program Životní prostředí (OP ŽP),
 - operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK),
 - integrovaný regionální operační program (IROP).

V rámci operačních programů jsou vyhlašovány konkrétně zaměřené výzvy. Kromě spolufinancování ze zdrojů EU nebo programů přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce, slouží i podpora financovaná z národních zdrojů, využívaných například na projekty, které nelze podpořit ze strukturálních fondů EU.

- Ze strategie regionálního rozvoje ČR vycházejí regionálně zaměřené **rozvojové programy**, které jsou zcela financovány z národních zdrojů či spolufinancovány ze zdrojů Evropské unie. Do podpory regionálního rozvoje patří také státní pomoc po živelných a jiných pohromách. Podle zákona se na podpoře regionálního rozvoje podílejí kraje, které vyčleňují v návrzích svých rozpočtů finanční prostředky na uskutečnění rozvoje svých územních

²⁹ Podpora regionů. *Mmr.cz* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu a Akční plán strategie regionálního rozvoje ČR. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2012 [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/8d2bd22a-eea0-4f85-8646-0d1e348af266/AP_SRR_17_18.pdf

obvodů. Obce mají zákonem uloženo spolupracovat s krajem na jehož území se nacházejí. Při naplňování rozvojových aktivit je významná také role soukromých subjektů.

Zákon o podpoře regionálního rozvoje definuje základní typy podporovaných regionů³⁰:

- **strukturálně postižené regiony** – např. ve kterých dochází k útlumu průmyslových odvětví (hornictví na Ostravsku),
- **hospodářsky slabé regiony** – výše mzdových příjmů (Severní Čechy, Karlovarský kraj, Moravskoslezský kraj),
- **venkovské regiony**,
- **ostatní regiony, jejichž podporování státem je žádoucí z jiných důvodů** – pohraniční regiony, regiony postižené živelnými pohromami či silně poškozeným životním prostředím.

Tabulka 2: Struktura cílů a opatření Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020

Prioritní oblast	Priorita	Opatření
Regionální konkurenceschopnost	P.1 Využití potenciálu rozvojových území	Podpora transferu znalostí mezi výzkumným a podnikatelským sektorem
		Rozvoj univerzit a výzkumných institucí
		Podpora integrace dopravních institucí
		Rozšíření a zkvalitnění infrastruktury
		Adaptabilita trhu práce
	P.2 Rozvoj klíčové infrastruktury nadregionálního významu	Modernizace silniční infrastruktury
		Modernizace železniční sítě
		Rozšíření a modernizace energetických sítí
Územní soudržnost	P.3 Zkvalitnění sociálního prostředí rozvojových území	Podpora integrace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených skupin obyvatelstva
		Zvýšení kvality a vybavenosti veřejnými službami
		Rozvoj a zlepšování podmínek pro volnočasové aktivity obyvatel a pro využití kulturního potenciálu

³⁰ Výběr podporovaných regionů. *Ministerstvo pro místní rozvoj* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2012, 2009 [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: [http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Predchozi-programova-obdobi/Programy-2004-2006/Operacni-programy/SPOLECNY-REGIONALNI-OPERACNI-PROGRAM-\(SROP\)/Dokumenty/Programove-dokumenty-programu-SROP/Programovy-dokument-SROP-2004-2006/2-Soucasna-ekonomicka-a-socialni-situace-regionu/2-7-Analyza-dosavadnich-vysledku-a-zkusenosti-z-up/2-7-3-Vyber-podporovanych-regionu](http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Predchozi-programova-obdobi/Programy-2004-2006/Operacni-programy/SPOLECNY-REGIONALNI-OPERACNI-PROGRAM-(SROP)/Dokumenty/Programove-dokumenty-programu-SROP/Programovy-dokument-SROP-2004-2006/2-Soucasna-ekonomicka-a-socialni-situace-regionu/2-7-Analyza-dosavadnich-vysledku-a-zkusenosti-z-up/2-7-3-Vyber-podporovanych-regionu).

		Podpora bydlení jako nástroje sociální soudržnosti
	P.4 Vyvážený rozvoj stabilizovaných území	Zajištění odpovídající kapacity infrastruktury veřejných služeb
		Zlepšení vnitřní a vnější obslužnosti území
		Podpora inovací v podnikání
	P.5 Oživení periferních území	Podpora rozvoje lokální ekonomiky
		Podpora zvýšení kvality pracovní síly
		Podpora inovací v podnikání
Environmentální udržitelnost	P.6 Ochrana a udržitelné využívání krajinného potenciálu	Odstraňování starých ekologických zátěží, revitalizace brownfields a území po bývalé těžbě nerostných surovin
		Podpora inovativních technologií v oblasti odpadového hospodářství
		Využívání obnovitelných zdrojů energie ve vazbě na místní podmínky
		Omezování negativních vlivů dopravy (hluk, prach atd.) na obyvatelstvo a na krajinu
		Udržitelné užívání vodních zdrojů
	P.7 Ochrana přírody a krajiny, kvalitní a bezpečné prostředí pro život	Zlepšení kvality prostředí v sídlech, ochrana a rozvoj krajinných hodnot
		Posílení preventivních opatření proti vzniku přírodních pohrom
		Obnova území po vzniku živelných pohrom
Veřejná správa a spolupráce	P.8 Zkvalitnění institucionální rámce pro rozvoj regionů	Zkvalitňování administrativních kapacit veřejné správy
		Zkvalitnění systémového rámce podpory regionálního místního rozvoje
		Informační a komunikační podpora fungování územní veřejné správy
	P.9 Podpora a spolupráce na místní a regionální úrovni	Posílení strategických a koncepčních přístupů k místnímu a regionálnímu rozvoji
		Podpora meziobecní a regionální spolupráce

Zdroj³¹

V návaznosti na programové období EU zpracovávají kraje jako střednědobý dokument „Strategie kraje“. Uplatňuje potřebu racionálního využití rozpočtových prostředků kraje a výběr

³¹ Podpora regionů. *Mmr.cz* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu.

reálně dosažitelných rozvojových aktivit pro následující období, v souvislosti s nutností adaptace kraje na dopady ekonomického vývoje a změny rozpočtových příjmů. Cílem dokumentu je na základě místního rozvojového potenciálu stanovit prioritní rozvojové okruhy za účelem udržení a posílení konkurenceschopnosti kraje. Tento dokument tak představuje základ pro hledání a získání finanční podpory i ze zdrojů republikových a mezinárodních.

2 PŘÍMÉ ZAHRANIČNÍ INVESTICE

V této kapitole budou nejprve definovány přímé zahraniční investice (PZI) a jejich druhy. Následně budou jmenovány pozitivní/negativní dopady přímých zahraničních investic na hostitelskou ekonomiku, dojde k vymezení lokalizačních faktorů PZI a k motivům jejich lokalizace. Na závěr bude popsán vývoj přímých zahraničních investic a jejich rozložení v jednotlivých krajích České republiky.

2.1 Vymezení přímých zahraničních investic

Investice jsou podle Samuelsna a Nordhause³² definovány jako „rozhodnutí vzdát se spotřeby v současnosti s výhledem na vyšší produkci v budoucnosti...“

Přímé zahraniční investice nemají ustálenou definici, proto jsou uvedeny následovně:

- podle České národní banky³³ „je přímá zahraniční investice taková přeshraniční investice, která odráží záměr rezidenta jedné ekonomiky (přímý investor) získat trvalou účast v subjektu (podnik přímé investice), který je rezidentem v ekonomice jiné než ekonomika přímého investora. Trvalá část implikuje existenci dlouhodobého vztahu mezi přímým investorem a přímou investicí a významný vliv na řízení podniku“,
- přímé zahraniční investice jsou investice do jiné země. Záměrem je získání podílu na kmenových akcích a rozhodovacích pravomocích ve výši nejméně deseti procent. Může být i jiný podíl, ale musí dát investorovi rozhodovací pravomoc³⁴.

PZI se skládá ze základního kapitálu, reinvestovaného zisku a ostatního kapitálu, a to je možné vyjádřit následujícím vztahem³⁵:

Přímá zahraniční investice = základní kapitál + reinvestovaný zisk + ostatní kapitál,

³² SAMUELSON, P. Anthony a William D. NORDHAUS. *Ekonomie*. Vyd. 18. Praha: NS Svoboda. 2007. ISBN 978-80-205-0590-3

³³ Obecný metodický popis a komentář k vývoji přímých zahraničních investic za referenční rok 2015. *Česká národní banka*[online]. Praha: Česká národní banka, 2018 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2015_CZ.pdf.

³⁴ SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice: teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-86131-52-1.s.11.

³⁵ WOKOUN, René a Josef TVRDOŇ. *Přímé zahraniční investice a regionální rozvoj*. Vyd. 1., Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1736-0. s. 14.

základním kapitálem je vklad nerezidenta do vlastního (základního) kapitálu společnosti. Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové části) na hospodářském výsledku, který není rozdělen formou dividend vyjádřený vztahem³⁶:

Reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let – ztráta běžného roku – neuhrazená ztráta z předchozích let – dividendy,

ostatní kapitál tvoří přijaté a poskytnuté úvěry, které zahrnují dluhové cenné papíry a dodavatelské úvěry, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině.

2.2 Druhy přímých zahraničních investic

Investor může mít různé motivy pro vstup na zahraniční trh formou přímých zahraničních investic. PZI se člení podle toho, jak je na ně nahlíženo. Srholec³⁷ je klasifikuje podle čtyř kritérií:

1. Míra kontroly zahraničního vlastníka

Prvním kritériem je míra kontroly zahraničního vlastníka, která je důležitá pro míru autonomie rozhodování podniku se zahraničními investicemi. Dělí se na:

- **podnik s menšinovým zahraničním podílem** – o kontrolu se dělí zahraniční investor s domácím vlastníkem, kdy zahraniční investor má minimálně 10 % podíl investic, to ale nemusí znamenat jeho kontrolu nad podnikem,
- **podnik pod zahraniční kontrolou** – zahraniční investor má vlastnický (kontrolní) podíl.

2. Motiv vstupu investora

Druhým kritériem je motiv vstupu, ve kterém PZI rozlišujeme na:

- **vyhledávací trhy** – cílem investice je zvýšení podílu na trhu hostitelské země a snížit náklady na zásobování podniku, a to pomocí dopravních nákladů a celních tarifů. Tento druh investic nahrazuje dovoz, proto může být nebezpečný pro domácí produkci,
- **vyhledávací faktory** – cílem investice je nákladová optimalizace výrobního procesu, což by mělo vést k poklesu výrobních nákladů. Rozhodování investora směřuje tam, kde je

³⁶ NOVÁKOVÁ, Martina. *Přímé zahraniční investice*. 2011. PhD Thesis. Bankovní institut vysoká škola.

³⁷ SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice: teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-86131-52-1. s.12-14.

levná a kvalifikovaná pracovní síla, dobrá vybavenost místa výrobních faktorem, znalosti či přírodní zdroje atd.,

- **vyhledávací aktiva** – cílem investice je získání speciálních aktiv jako jsou patenty či obchodních značky.

3. Způsob vstupu investora do hostitelské (zahraniční) ekonomiky

Způsob vstupu na zahraniční trh patří mezi nejdůležitější strategická rozhodnutí investora. Rozhodnutí investora ovlivňuje další chod podniku. Podle tohoto hlediska se rozdělují investice na tři typy:

- **investice na zelené louce (greenfield)** – založení nového ekonomického subjektu. Investice tak umožňuje realizaci projektu a plánů podle představ investora. Tyto investice jsou realizovány nadnárodními firmami a ty chtějí využívat výrobní faktory dostupné na trhu hostitelské země,
- **investice na hnědé louce (brownfield)** – jedná se o změnu vlastnické struktury i investice do restrukturalizace (většina privatizačních PZI),
- **fúze a akvizice – M&A (mergers and acquisitions)** – tj. slučování podniků, obchodních společností či firem do jednoho celku (fúze) či kapitálový vstup do existujícího podniku převzetím tržního podílu, aktiv či produkční kapacity (akvizice), k níž dochází v případě, kdy podnik disponuje konkurenční výhodou, jako jsou například technologie, vyškolení pracovníci nebo obchodní značka. Investice do jejího vytvoření byla pro investora nákladnější než kapitálový vstup.

4. Specializace mateřské firmy

Čtvrtým a zároveň posledním kritériem je zaměření specializace mateřské firmy, která vychází z fragmentace produkčního řetězce. Nachází se zde dva druhy investic:

- **vertikální** – jsou prováděny produktově specializovanými nadnárodními firmami. Snaží se o optimalizaci nákladů u výrobních faktorů, proto může být motivací pro vstup například levná pracovní síla či specifické znalosti,
- **horizontální** – provádějí je procesně specializované nadnárodní firmy. PZI jsou motivovány snahou o snížení nákladů spojených s přístupem na určitý trh nebo zvýšení podílu na hostitelském trhu.

Taxonomie PZI je podle toho dělení uvedena v tabulce 3.

Tabulka 3: Klasifikace přímých zahraničních investic

Hledisko vymezení	Druhy přímých zahraničních investic	Hlavní znaky	Příklad
Míra kontroly	Podnik s menšinovým zahraničním podílem (associate)	podíl od 10 do cca 50 % na vlastní jmění či hlasovacích právech	podíl Boeingu v Aero Vodochody
	Podnik pod zahraniční kontrolou (subsidiarity)	kontrolní vlastnický podíl	privatizace Rakony Rakovník do rukou Procter & Gamble
Motiv vstupu	Trhy vyhledávající (market-seeking)	cílem je růst podílu na trhu a pokles nákladů na jeho zásobování vytlačují domácí produkci nebo nahrazují dovoz	investice Coca-Coly v Praze
	Faktory vyhledávající (efficiency-seeking)	cílem je optimalizace výroby (pokles výrobních nákladů) vývozně orientované	investice Audi do motorárny v Györu
	Aktiva vyhledávající	cílem je získání specifických aktiv (patent, obchodní značka)	vstup SABMiller do Plzeňského Prazdroje
Způsob vstupu	Investice na zelené louce (greenfield)	investice do nových aktiv	investice Philipsu v Hranicích na Moravě
	Investice na hnědé louce (brownfield)	změna vlastnické struktury a investice do restrukturalizace (většina privatizačních PZI)	investice do Volkswagenu do Škoda Auto
	M&A (fúze a akvizice)	ovládnutí již existujících aktiv	převzetí ČSOB finanční skupinou KBC
Specializace mateřské firmy	Vertikální PZI	produktová specializace rozdílné fáze produkčního řetězce v jednotlivých pobočkách	ovládnutí BorsodChem ruským Gazpromem
	Horizontální PZI	procesní specializace podobné fáze produkčního řetězce v jednotlivých pobočkách	investice PWC v Praze

Zdroj³⁸

³⁸WOKOUN, René, Josef TVRDOŇ a kol. *Přímé zahraniční investice a regionální rozvoj*. Vyd. 1., Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1736-0. s. 22

2.3 Dopady přímých zahraničních investic

Realizace PZI s sebou přináší různé dopady na hostitelskou ekonomiku³⁹:

- podle charakteru se dělí na **pozitivní** (řešení nezaměstnanosti v dané oblasti, rozvoj infrastruktury, zvýšení exportu) a **negativní** (navýšení dopravního zatížení v obci či v celém regionu, zhoršení životního prostředí, monopolizace určité výroby například automobilový průmysl),
- podle doby trvání na **krátkodobé** a **dlouhodobé**,
- podle ekonomické úrovně na **makroekonomické** (saldo platební bilance, zaměstnanost) a **mikroekonomické** (aplikace nových technologií ze zahraničí),
- z hlediska působení na **přímé** a **nepřímé**,
- dle rozsahu působení (úroveň regionální, lokální, úroveň národního hospodářství).

Přímé zahraniční investice mají své obhájce (přínosy PZI) i odpůrce (omezují vliv nadnárodních společností). Investorům i hostitelským zemím tedy PZI přináší jak pozitiva, tak negativa, která se vyskytují zejména v zemích s méně vyspělou ekonomikou.

2.3.1 Pozitivní dopady přímých zahraničních investic

Pozitivní dopady jsou spojeny s příchodem zahraničního investora a nejvíce převažují v prvních letech po realizaci investice, uvádí Srholec⁴⁰, který dále jmenuje některé pozitivní dopady PZI:

- **zvyšují vývozní výkonnost** – zlepšení platební bilance,
- **financují** (nedluhově) **deficit běžného rozpočtu**,
- **pomáhají zlepšit vnější rovnováhu i stabilitu měny**,
- **tvorba pracovních příležitostí** (greenfield).

Wokoun⁴¹ uvádí, že přímé zahraniční investice se projevují následujícími pozitivními dopady:

- **vznik nových pracovních míst** – snižuje se nezaměstnanost, hlavně se jedná o investice na zelené louce,
- **zvyšování kvalifikace pracovních sil** – zaškolení zaměstnanců,
- **zvyšování globální konkurenceschopnosti národní ekonomiky** – růst exportu,

³⁹ WOKOUN, René, Josef TVRDOŇ a kol. *Přímé zahraniční investice a regionální rozvoj*. Vyd. 1., Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1736-0, s. 24.

⁴⁰ SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice: teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-86131-52-1. s. 172.

⁴¹ WOKOUN, René, Josef TVRDOŇ a kol. *Přímé zahraniční investice a regionální rozvoj*. Vyd. 1., Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1736-0. s. 24.

- **přístup na nové trhy** – mimo zavedené trhy, nové příležitosti obchodu,
- **technologický transfer** – přebírání zahraničních technologií.

Pozitivních dopadů existuje více, záleží, jak se konkrétní investice projeví v hostitelské ekonomice.

2.3.2 Negativní dopady přímých zahraničních investic

S přímými zahraničními investicemi je spojen velký počet rizik, které mohou být důvodem vzniku negativních dopadů, a které působí zrcadlově proti pozitivním dopadům⁴²:

- **PZI nemusí podporovat hospodářský růst a zaměstnanost** – pokud jsou nadnárodními firmami v zemi realizovány nepříznivé strategie, pokud vytlačují existující investice či pokud nenavazují vazby s firmami (domácími),
- **repatriace** (návrat, navrácení zisků zpět) **zisků do zahraničí**,
- **odliv PZI ze země**,
- **nárazový příliv PZI může vychylovat měnový kurz z rovnovážné úrovně**.

Dalšími může být⁴³:

- **narušení místního trhu**,
- **neprovázanost na lokální ekonomiku**,
- **averze ze strany místních obyvatel**.

Benáček⁴⁴ vymezuje úskalí PZI nepříznivými možnostmi jejich působení na ekonomiku:

- **nepřátelská převzetí firmy** – úmysl utlumení výroby, aby neměla zahraniční mateřská firma konkurenci,
- **vytěšňování domácích úspor zahraničními úsporami**,
- **vytěšňování a likvidace domácích konkurentů** (zejména u PZI orientovaných na domácí trh),
- **zvyšování mezd v sektoru zahraničních firem**,
- **inflační dopady ze zvyšování zásob peněz vlivem vysokých PZI**,

⁴² SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice: teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-86131-52-1. s. 44

⁴³ Přímé zahraniční investice – příručka pro místní samosprávu. *Královehradecký kraj*[online]. Hradec Králové, 2008 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: http://www.kr-kralovehradecky.cz/file/uzemni_planovani/studie_prum_zony/manual/manual.pdf

⁴⁴ BENÁČEK, Vladimír. Přímé zahraniční investice v české ekonomice. *Politická ekonomie*, 48. ročník, 1/2000, s. 7-24. Dostupný také z www1.ceses.cuni.cz/benacek/FDI%20CSE%20PE.pdf

- **likvidace domácích dodavatelů komodit na úkor zvyšování importu materiálu a polotovarů ve firmách s PZI,**
- **diskriminace či zanedbávání domácích firem kvůli neadekvátně optimistickým očekáváním a následným ústupkům zahraničního kapitálu.**

Negativní dopady mohou způsobit to, že přímé zahraniční investice nebudou podporovat například hospodářský růst či zaměstnanost nebo dokonce mohou zapříčinit odliv PZI ze země. Proto, jak uvádí Srholec, je nutné vycházet z komplexnosti dopadů (přímých i nepřímých) na hostitelskou ekonomiku a brát v potaz jejich čistý přínos (jako jsou pozitivní a negativní dopady) v dlouhém období.

2.4 Motivy lokalizace a lokalizační faktory přímých zahraničních investic

Význam těchto faktorů se diferencuje podle motivu investice na zahraniční trh. Prvním motivem lokalizace zahraničních investic je minimalizace nákladů, kdy investice jsou motivovány nízkými cenami vstupů, kterými může být cena pracovních sil, pojištění nebo energie. Investice s nízkými náklady směřují často mimo metropolitní regiony. Směřují tam, kde je nižší cenová hladina, tedy do méně vyspělých regionů. Druhým motivem může být úsilí o proniknutí na nový trh, kdy se jedná o investice do sektoru služeb (poradenské firmy, realitní kanceláře apod.). Zde se preferují metropolitní regiony s nejvyšším tržním potenciálem v dané ekonomice⁴⁵.

Blomström a Kokko⁴⁶ vymezují následující motivy pro realizaci přímých zahraničních investic:

- **vlastnictví** (ownership) – motivem pro investici v zahraničí je určující výhodná akvizice (např. produkční kapacita). Znamená to, že cena za jednotku kapacity je nižší než při jejím pořízení (v zemi domácího sídla podniku),
- **lokalizace** – výhodná geografická poloha (snížení dopravních nákladů) a možnost průniku na nové trhy je podmínkou pro investování v zahraničí,
- **překonávání obchodních bariér** (celní i necelní) – problém týkající se exportu. Zboží či služby se stávají nekonkurenceschopnými, protože je získávání licencí velmi drahé. Dochází ke snížení nákladů pomocí přenesení výroby. Výroba se přesouvá dovnitř území, které je chráněno bariérami,

⁴⁵ WOKOUN, René, Jan MALINOVSKÝ a kol. *Regionální rozvoj (Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 227

⁴⁶ BLOMSTRÖM, Magnus a Ari KOKKO. Multinational corporations and spillovers. *Journal of Economic surveys*, 1998, 12.3: 247-277.)

- **využití lokálních výhod** – motivem pro PZI jsou příznivé jednotkové náklady (zdroje surovin, nižší mzdy nebo kvalifikovaná pracovní síla).

Motivaci investorů lze dělit mnoha způsoby, ale obecně platí, že investoři do ekonomiky vstupují z důvodu naplnění cíle, který si sami stanoví v rámci podnikové strategie

2.4.1 Lokalizační faktory přímých zahraničních investic

Lokalizační faktory je možné formulovat jako speciální vlastnosti vymezených míst mající vliv na umístění socioekonomických aktivit. V průběhu rozhodování o volbě vhodné lokality vstupuje přímo nebo nepřímo řada faktorů, které rozhodování mohou ovlivnit. Na základě analýzy lokalizačních faktorů zvolí investor nejlepší lokalitu.

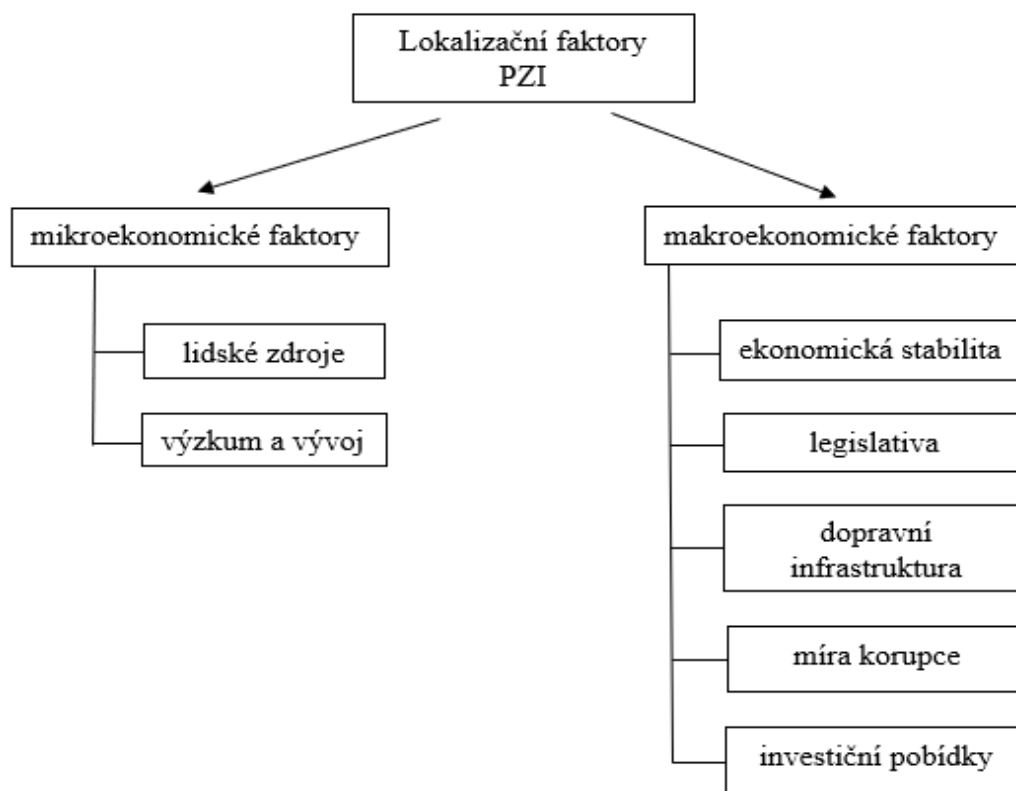
Blažek a Uhlíř⁴⁷ za hlavní lokalizační faktory, ovlivňující rozhodování nadnárodních firem, považují:

- **na národní úrovni:**
 - makroekonomickou a politickou stabilitu,
 - vyspělost dané země,
 - úroveň cenové hladiny,
 - tržní potenciál,
- **na regionální úrovni:**
 - dostatek pracovních sil s odpovídající kvalifikací a schopností učit se,
 - výhodná cena a dostatek pozemků,
 - kvalita infrastruktury – dopravní spojení (napojení na mezinárodní dopravní cesty),
 - výskyt vědecko-výzkumné základny,
 - kvalita životního prostředí,
 - průmyslová tradice apod.

Význam vyjmenovaných motivů se liší zejména hlavním motivem, který investora vede k rozhodnutí o investici do zahraničí.

Dvořáček lokalizační faktory dělí následovně:

⁴⁷ BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3. s. 70

Obrázek 2: Lokalizační faktory dle Dvořáčka

Zdroj⁴⁸

Mezi další faktory, vstupující do lokalizačního rozhodování investora považuje: Ekonomickou stabilitu země, HDP, inflaci, míru nezaměstnanosti, daňové podmínky, politické prostředí a legislativní podmínky.

Dalším rozdělením faktorů může být rozdělení lokalizačních faktorů přímých zahraničních investic podle Machkové⁴⁹:

- **marketingové faktory** – patří sem velikost zahraničního trhu, zabezpečení přístupu na trh, podpora exportu mateřské firmy, nutnost o užší kontakt se zákazníky, udržení podílu na trhu, větší ziskovost. Vždycky není cílem podniku dosažení maximálního zisku (může jít o adekvátní zisk nebo o zvýšení objemu prodeje na trhu),
- **obchodně politické faktory** – sem patří preference tuzemských výrobců nebo obchodní bariéry,

⁴⁸ DVOŘÁČEK, Jiří. *Společné a nadnárodní podniky*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1029-4. s. 33

⁴⁹ MACHKOVÁ, Hana. *Mezinárodní marketing*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003. ISBN 80-245-0496-0. s. 52-53

- **nákladové faktory** – sem náleží kvalifikovaná pracovní síla, nízké přepravní nebo výrobní náklady, levné suroviny nebo pracovní síla, dostupnost technologií a kapitálu,
- **ovlivňující investiční klima** – znalost místního trhu, daňový systém, stabilita zahraniční měny a politického systému, pozitivní vztah k zahraničním investorům.

Poslední rozdělení faktorů, které zde bude uvedeno, je vymezení dle Jetmara a Kouřilové⁵⁰, kteří považují za vstupující klíčový prvek, do rozhodování investorů, politické a ekonomické riziko. Je možné je vyvážit benefity z úspor nákladů nebo distribuce. Definují faktory, které ovlivňují atraktivitu země zahraničním investorům a těmi jsou:

- **politická stabilita** – je základním předpokladem podnikání. Jedná se o respektování základních svobod, včetně práva vlastnit a podnikat a stabilitu státu,
- **ekonomická stabilita země** – dosažení sociálního klidu, makroekonomická stabilita či odstranění měnových nebo finančních krizí,
- **členství v renomovaných nadnárodních uskupeních a organizacích,**
- **nízká cena vstupů s důrazem na levnou, ale kvalifikovanou pracovní sílu,**
- **kvalita institucionálního prostředí,**
- **územní blízkost** – sledována malými a středními firmami a
- **kulturní blízkost** – je zde možný pokles nákladů spojených s organizačními a komunikačními selháními.

Tabulka 4: Hlavní motivy a lokalizační strategie zahraničních investic

Dominantní motiv investora	Sektor ekonomiky	Typy vyhledávaných regionů
Nízké ceny	zpravidla sektor výroby (sekundér)	obvykle méně vyspělé regiony (např. periferní regiony) daného státu.
Získání trhu	zpravidla sektor služeb (terciér)	obvykle metropolitní regiony daného státu.
Získání jedinečného know-how	zpravidla sektor výroby (sekundér)	obvykle vysoce vyspělé regiony.

Zdroj⁵¹

⁵⁰ JETMAR, Marek a Jana KOUŘILOVÁ. (2006): Přímé zahraniční investice jako specifický nástroj regionální politiky. In: Management regionální politiky a reforma veřejné správy. Linde Praha, a.s. str. 234–240

⁵¹BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3. s. 71.

2.5 Přímé zahraniční investice v České republice

Příliv přímých zahraničních investic v ČR se v průběhu let vyvíjel a měnil. Zatímco v 90. letech minulého století většina investic směřovala do zavedených výrobních s možností exportu, jako byl především automobilový a zpracovatelský průmysl, později se postupně měnila struktura zahraničních investic. Stále výraznější úlohu získával reinvestovaný zisk, který je vkládán do dalšího rozšíření firem. Kromě toho zahraniční firmy v současnosti investují i do oblastí s vysokou přidanou hodnotou, jako jsou IT služby, software a další oblasti uplatnění vysoce kvalifikované pracovní síly⁵².

2.5.1 Vývoj přílivu přímých zahraničních investic do České republiky

Před rokem 2005 měly zásadní vliv na vývoj investic v ČR prodeje státních podílů velkých společností, příchod obchodních řetězců a nové systémy investičních pobídek (slevy na daních z příjmů, dotace na nová pracovní místa, školení, rekvalifikace zaměstnanců)⁵³.

Vývoj přílivu přímých zahraničních investic se v české ekonomice (a obecně v transformujících ekonomikách) dělí do čtyř fází⁵⁴:

- **spontánní fáze** – obsazování nově vznikající trhů, je fází nejmasivnějších od začátku ekonomické transformace a probíhá (většinou) v rámci privatizace podniků, a to ve dvou oblastech – spotřební a výrobní. V této fázi jsou atraktivní investiční příležitosti omezené. Neočekávají se investiční pobídky ani od samosprávy ani od státu,
- **náborová fáze** – snaha státu a místní samosprávy o využití PZI systematictější způsobem. Jedná se o směřování PZI do výrobního sektoru a investiční pobídky zde hrají klíčovou roli,
- **integrační fáze** – v této fázi nabývá významu sektor služeb (přímá podpora výroby i různé formy strategických služeb) a začínají se (v náborové a integrační fázi) rozvíjet logistická centra,
- **interaktivní fáze** – nastává zde saturace (nasycení, uspokojení), některé přímé zahraniční investice hledají výhodnější podmínky. Těžiště PZI se dále přesouvá do oblasti aktivit s vysokou přidanou hodnotou a kvalitou pracovní síly.

⁵² WOKOUN, René, Josef TVRDOŇ a kol. *Přímé zahraniční investice a regionální rozvoj*. Vyd. 1., Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1736-0. s. 29.

⁵³ Tamtéž (viz. citace 53)

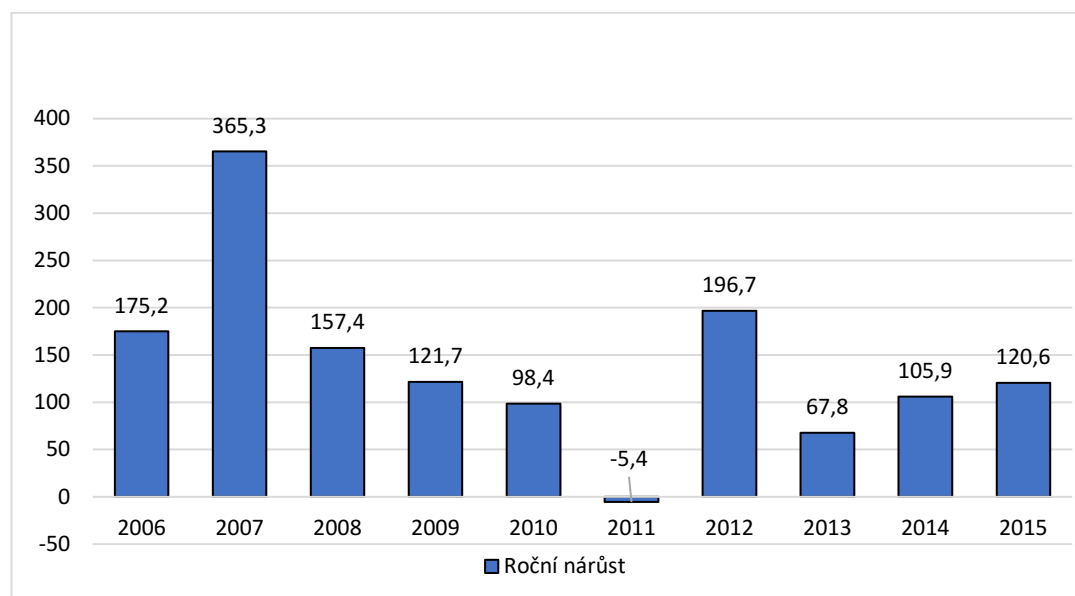
⁵⁴ Přímé zahraniční investice – příručka pro místní samosprávu. *Královehradecký kraj*[online]. Hradec Králové, 2008 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: http://www.kr-kralovehradecky.cz/file/uzemni_planovani/studie_prum_zony/manual/manual.pdf.

Z tohoto dělení je zřejmé, že podmínky pro nalákání PZI, jeho priority a kvalita, se pro každou fázi zřetelně liší.

Tabulka 5: Vývoj objemu a roční nárůst/pokles přímých zahraničních investic v České republice mezi roky 2006 až 2015 (v mld. Kč)

Rok	Objem přímých zahraničních investic (stav k 31.12)	Roční nárůst
2006	1 666,8	175,2
2007	2 032,1	365,3
2008	2 189,5	157,4
2009	2 311, 2	121,7
2010	2 409,6	98,4
2011	3 404,2	-5,4
2012	2 600,9	196,7
2013	2 668,7	67,8
2014	2 774,6	105,9
2015	2 895,2	120,6

Zdroj⁵⁵

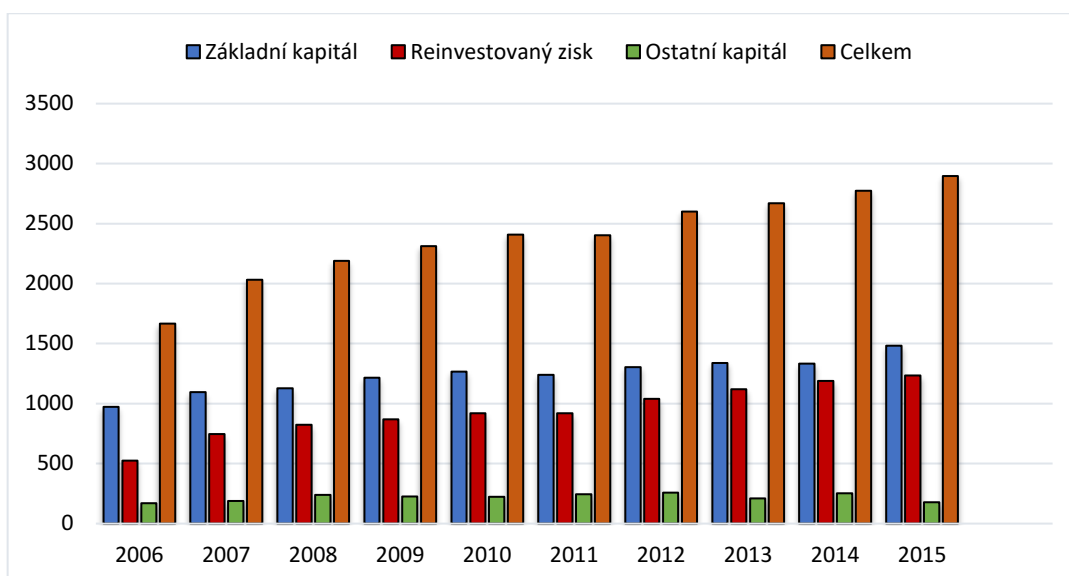

Obrázek 3: Meziroční nárůst/pokles přímých zahraničních investic v České republice v letech 2006-2015 (v mld. Kč).

Zdroj⁵⁶

⁵⁵ Přímé zahraniční investice. Česká národní banka [online]. Praha, 2018 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/statistika/platbni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html

⁵⁶ Data: Přímé zahraniční investice. Česká národní banka [online]. Praha, 2018 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/statistika/platbni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html a vlastní zpracování

Obrázek 4: Struktura přílivu přímých zahraničních investic do České republiky v letech 2006-2015 (v mld. Kč).

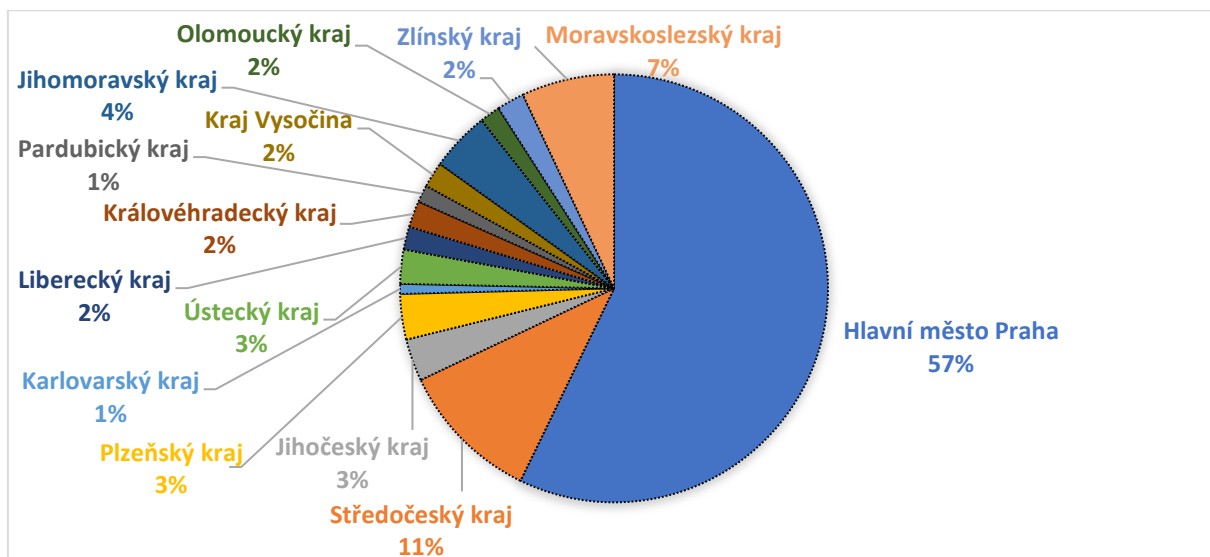
Zdroj⁵⁷

Z této podkapitoly vyplývá, že příliv PZI do ČR začal prodejem státních podílů velkých podniků a společností či přílivem obchodních řetězců v rámci investičních akcí v 90. letech. Reinvestovaný zisk a ostatní kapitál v průběhu deseti let téměř stále rostl na rozdíl od základního kapitálu, tvořeným navyšováním kapitálu ve stávajících podnicích se zahraniční účastí (či novými investicemi). Co se týká přílivu PZI do ČR došlo i ke změně objemu PZI v různých odvětvích. Mezi lety 2005–2013 byly na prvním místě odvětví peněz a pojišťovnictví, ale od roku 2014 je předešlo odvětví zpracovatelského průmyslu.

2.5.2 Rozložení přímých zahraničních investic v krajích České republiky

Vliv přímých zahraničních investic do ČR je nutné zmínit také v souvislosti s regiony. Regionální rozložení těchto investic můžeme pozorovat na úrovni krajů (i okresů). V následujícím grafu, kde je vyznačeno rozložení PZI (včetně podílů kraje na celkovém objemu) do krajů, je vycházeno z dat, která byla, v době zpracování práce, nejaktuálněšími dostupnými (do konce roku 2015).

⁵⁷ Přímé zahraniční investice. Česká národní banka [online]. Praha, 2018 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_balance_stat/publikace_pb/pzi/index.html

Obrázek 5: Stav přímých zahraničních investic v České republice k 31.12.2015.

Zdroj⁵⁸

Z grafu je patrné, že největší příliv PZI má Hlavní město Praha, jehož podíl dosahuje 57 % z celkového objemu přímých zahraničních investic v České republice. Je to především dáno investiční atraktivností Prahy a metodou vykazování podle sídla. Praha tím výrazně převyšuje ostatní kraje. Po Praze dalším krajem, vykazujícím vysokou hodnotu PZI, je kraj Středočeský a se 7 % ho následuje kraj Moravskoslezský. Nejnižší hodnoty přílivu PZI registrují kraje Pardubický a Karlovarský. U většiny krajů, mezi nimiž je i Vysočina, se podíl na PZI pohybuje mezi 2 a 3 %. Jaký je ale vliv PZI v Kraji Vysočina při podrobnějším zkoumání vybraných ukazatelů?

⁵⁸ Data: Přímé zahraniční investice. *Regionální informační systém* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2016 [cit. 2018-04-17]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/stredocesky-kraj/kraj/hospodarske-prostredi/prime-zahranicni-investice/> a vlastní zpracování

3 ANALÝZA VLIVU PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC V KRAJI VYSOČINA

V následující kapitole bude analyzován vliv přímých zahraničních investic na vybrané makroekonomické ukazatele v kraji Vysočina, a to pomocí zvolených statistických metod. Tento kraj byl vybrán z toho důvodu, že svým charakterem je odlišný od ostatních krajů především tím, že jeho hospodářské centrum není tvořeno stotisícovou aglomerací s vybudovanou základnou průmyslu, vysokého školství, vědy a výzkumu, nýbrž pěti malými hospodářskými centry (okresní města – Žďár nad Sázavou, Havlíčkův Brod, Třebíč, Pelhřimov a krajské město Jihlava). Přesto bylo v posledních letech vybudováno mnoho průmyslových zón, a i díky tomu vzrostla alokace přímých zahraničních investic do kraje.

3.1 Charakteristika zvoleného Kraje Vysočina

Vysočina je pátý největší kraj v České republice, který tvoří její geografický střed. Oproti jiným krajům, jimž většinou dominuje velké centrum, je Vysočina osídlena mnohem pravidelněji. Pět srovnatelných měst je na ní rovnoměrně rozprostřeno a tvoří přirozená centra pro drobné obce a menší sídla do 15 000 obyvatel, která jsou většinou správními městy. Díky výhodné poloze uprostřed republiky a dopravní dostupnosti (dálnice D1) zde našla své působiště řada výrobních podniků a firem, jejichž zásluhou se zde dynamicky rozvíjí vedle strojírenství a automobilového průmyslu i tradiční obory zpracovatelského průmyslu jako dřevařství, potravinářství, textilní průmysl a po hluboké krizi v 90. letech i sklářství. Velmi významným oborem je výroba elektřiny a elektroenergetika. Kraj si vede ve srovnání s ostatními velmi dobře i v zavádění moderních technologií a informatiky. Mezi jeho přednosti je nutné zahrnout i to, že se jedná o kraj s nejčistším životním prostředím a značným historickým kulturním dědictvím.

Existují zde ovšem i negativa, která dalšímu pozitivnímu rozvoji výrazně brání. Nejnadanější mladí lidé odcházejí studovat mimo kraj a po získání kvalifikace zde nenacházejí odpovídající uplatnění, jedou z příčin jsou chybějící vysoké školy a výzkumná pracoviště. Kraj vykazuje dlouhodobě nižší průměrné mzdy, než činí průměr ČR. V souvislosti s aktuálním nedostatkem pracovních sil, zejména vysoce kvalifikovaných v ekonomice celé ČR, bude problém migrace mladých lidí z Vysočiny ještě větší než dosud.

Hrubý domácí produkt je jedním ze základních souhrnných ukazatelů hospodářské úrovně kraje a vyjadřuje celkovou peněžní hodnotu statků a služeb vytvořenou za dané období na určitém území. V posledních letech kraj, na rozdíl od roku 2009 (propad hodnoty regionálního HDP na

obyvatele – čtvrtá nejnižší hodnota spolu s Plzeňským a Libereckým krajem), více ekonomicky roste, zejména díky přílivu investic. V roce 2015 činil meziroční nárůst regionálního HDP 3,5 %, tedy druhá nejnižší hodnota (nejnižší hodnotu měl Karlovarský kraj a nejlepší Ústecký – 7,7 %). K 31.12.2016 dosahovala hodnota HDP na obyvatele 4 % (tedy 190 141 mil. Kč celkem)⁵⁹.

Trh práce a s ním i ne/zaměstnanost byly výrazně ovlivňovány ekonomickou transformací v 90. letech. Od roku 1990 po dobu osmi let byla míra nezaměstnanosti v Kraji Vysočina vyšší než v celé ČR. Na konci roku 2007 dosáhla míra nezaměstnanosti minima a to 5,6 %, tedy počet uchazečů o zaměstnání klesl na 16,2 tisíc. Poté, v roce 2008 přišla ekonomická krize, která narušila příznivý vývoj nezaměstnanosti. V roce 2010 došlo k náhlému nárůstu počtu nezaměstnaných, a to na úrovni celé ČR⁶⁰. V současné době (březen 2018) se na Vysočině nachází 8,6 tisíc volných míst na 12,3 tisíc uchazečů, kdy od roku 2007 až do současnosti počet dostupných uchazečů neustále klesá, zároveň ale počet volných míst roste. Míra nezaměstnanosti v Kraji Vysočina je tedy (k 31.3. 2018) 3,1 %⁶¹.

3.2 Popis dat a výzkumných metod

Data za Kraj Vysočina i za region Jihovýchod byla čerpána z českého statistického úřadu (hrubý domácí produkt a nezaměstnanost) a z regionálního informačního systému (přímé zahraniční investice⁶²). Na základě těchto dat byl porovnáván vliv přímých zahraničních investic na hrubý domácí produkt a na nezaměstnanost. Na následujících grafech jsou pro lepší přehlednost data znázorněna pro období deseti let.

V následující analýze regionální struktury přímých zahraničních investic je vycházeno z období 2006-2015, neboť u většiny ukazatelů byla data v době zpracování dostupná pouze do roku 2015. Nejprve je porovnáván vliv PZI na HDP a nezaměstnanost v Kraji Vysočina. Následně je pro stejné ukazatele zpracováno vyhodnocení vyššího územního celku (region Jihovýchod)

⁵⁹ Strategie Kraje Vysočina 2020. *Kraj Vysočina* [online]. Jihlava: Krajský úřad Kraje Vysočina, 2017 [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: www.kr-vysocina.cz/strategie-kraje-vysocina-2020/ds-302546/archiv=0&p1=61524

⁶⁰ Tamtéž (viz. citace 59)

⁶¹ Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. *Úřad práce ČR* [online]. Praha: OKsystem, 2018 [cit. 2018-04-17]. Dostupné z:

http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem/?_piref37_240429_37_240428_240428.next_page=%2Findex.do&_piref37_240429_37_240428_240428.statse=200000000019&_piref37_240429_37_240428_240428.statk=0&_piref37_240429_37_240428_240428.send=send&_piref37_240429_37_240428_240428.stat=2000000000110&_piref37_240429_37_240428_240428.obdobi=C&_piref37_240429_37_240428_240428.rok=2018&ok=Vybrat

⁶² Přímé zahraniční investice. *Regionální Informační Servis* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2016 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/stredocesky-kraj/kraj/hospodarske-prostredi/prime-zahranicni-investice/>

a získané výsledky jsou porovnány s údaji pro kraj Vysočina. Podle dosažených výsledků budou zkoumána a navrhována doporučení pro vybraný kraj.

Pro porovnání vlivu přímých zahraničních investic na makroekonomické ukazatele kraje byla využita statistická metoda korelační analýzy. Primárním cílem korelační analýzy je zjistit sílu korelační závislosti. V následujících analýzách bude počítáno se závislostí mezi dvěma proměnnými (jedna je vždy tzv. závislá proměnná a druhá tzv. nezávislá proměnná). Korelační koeficient (index korelace) je možné vypočítat pouze tehdy, jestliže se jedná o párové pozorování uspořádané dvojice hodnot $[x_i, y_i]$.

Součástí výpočtu (vzorce) korelační analýzy je index r^2 , který představuje regresní index determinace. Princip výpočtu regrese bude zřejmý z následující části.

Byl analyzován vliv přímých zahraničních investic na následující vybrané ukazatele:

- **hrubý domácí produkt (regionu)** - představuje významný indikátor makroekonomické výkonnosti v daném regionu a má pozitivní vliv na hospodářský růst, byl zkoumán řadou autorů např. Agrawal a Khan⁶³, Kok a Ersoy⁶⁴, Borenszteina a kol.⁶⁵
- **nezaměstnanost** – představuje rovněž základní ukazatel makroekonomické výkonnosti. Byl zkoumán řadou autorů, např. Brincikova a Darmo⁶⁶, kteří potvrzují, že PZI mají na nezaměstnanost pozitivní vliv, a to například v tom, že vytváří nová pracovní místa v oblastech s vysokou nezaměstnaností. Nezaměstnaností se zabývali i další autoři, například Cheng a Ku⁶⁷ či Brady a Wallace⁶⁸, kteří naopak uvádějí, že PZI nemají na nezaměstnanost žádný pozitivní dopad.

V analýzách vlivu přímých zahraničních investic na makroekonomický ukazatel nezaměstnanost je tento ukazatel vyjádřen počtem uchazečů o zaměstnání.

⁶³ AGRAWAL, Gaurav a Mohd Aamir KHAN. Impact of FDI on GDP: A comparative study of China and India. *International Journal of Business and Management*, 2011, 6.10: 71.

⁶⁴ KOK, Recep a Bernur ACIKGOZ ERSOY. Analyses of FDI determinants in developing countries. *International Journal of Social Economics*, 2009, 36.1/2: 105-123.

⁶⁵ BORENSZTEIN, Eduardo, Jose DE GREGORIO a Jong-Wha LEE. How does foreign direct investment affect economic growth? 1. *Journal of international Economics*, 1998, 45.1: 115-135.

⁶⁶ BRINCIKOVA, Zuzana a Lubomir DARMO. The impact of FDI inflow on employment in V4 countries. *European Scientific Journal, ESJ*, 2014, 10.7.

⁶⁷ CHEN T.J. a Ku Y.H. (2000), "The effect of Foreign Direct Investment on Firm Growth: the Case of Taiwan's Manufactures", *Japan World Econ*, 12:153-172

⁶⁸ BRADY, David a Michael WALLACE (2000), "Spatialization, Foreign Direct Investment, and Labor Outcomes in the American States, 1978-1996", *Social Forces*, Vol. 79(1) 67-105.

Princip výpočtu Korelační analýzy

Při korelační analýze přímých zahraničních investic bude využit Pearsonův korelační koeficient, který slouží podle Kubanové⁶⁹ pro měření síly lineární závislosti mezi dvěma náhodnými spojitými veličinami. Vypočítá se pomocí následujícího vzorce, ze kterého zjistíme hodnotu výběrového koeficientu korelace:

$$r = \frac{\sum x_i y_i - n \bar{x} \bar{y}}{\sqrt{\sum x_i^2 - n \bar{x}^2} \sqrt{\sum y_i^2 - n \bar{y}^2}} \quad (1)$$

Kde: r je korelační koeficient;

x_i a y_i uspořádané a pozorované hodnoty;

n počet měření;

\bar{y} průměr hodnoty y_i ;

\bar{x} průměr hodnoty x_i .

Hodnoty korelačního koeficientu (r) se mohou pohybovat v rozmezí $-1 \leq r \leq 1$. Je-li hodnota korelačního koeficientu rovna nule, tak se jedná o nekorelované náhodné veličiny. Kladné hodnoty značí pozitivní závislost (obě veličiny rostou nebo klesají). Negativní závislost značí záporné hodnoty korelačního koeficientu (jedna veličina roste, druhá klesá). Test významnosti korelačního koeficientu je proveden porovnáním kritické hodnoty Studentova t-rozdělení pravděpodobnosti (pro 8 stupňů volnosti) a hodnoty testovacího kritéria, které se vypočítá podle následujícího vzorce:

$$t = \frac{r}{\sqrt{1 - r^2}} \sqrt{n - 2} \quad (2)$$

Kde: t je testovací kritérium;

r korelační koeficient;

r^2 koeficient determinace;

$n-2$ počet měření zmenšený o 2.

Jestliže je hodnota testovací statistiky v absolutní hodnotě menší nebo rovna kritické hodnotě, pak nulovou hypotézu nelze zamítnout a koeficient nemůže být považován za významný a proměnné (X a Y) za korelované. Podle toho, zda je absolutní hodnota koeficientu blízká nule nebo jedné, tak se jedná o slabě či silně korelované proměnné. Míra závislosti podle absolutní hodnoty je interpretována následovně⁷⁰:

⁶⁹ KUBANOVÁ, Jana. *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*. 2. vyd. Bratislava: Stasis, 2004. 249 s. ISBN 80-85659-37-9, s. 144-153

⁷⁰ ZVÁROVÁ, Jana. *Základy statistiky pro biomedicínské obory*. Praha: Karolinum, 1998. Biomedicínská statistika. ISBN 80-7184-786-0. s. 101-111

0 – 0,3 slabá korelace

0,3 – 0,8 středně silná korelace

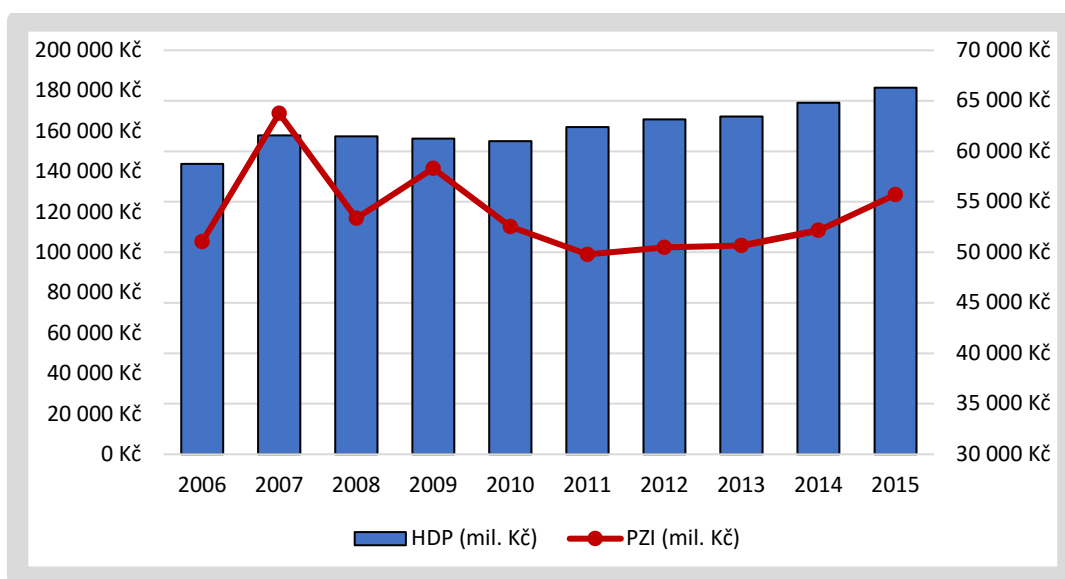
0,8 – 1 silná korelace

3.3 Vliv přímých zahraničních investic na vybrané makroekonomické ukazatele v Kraji Vysočina

V následující části bude analyzován vliv přímých zahraničních investic na ukazatele hrubého domácího produktu a nezaměstnanosti v Kraji Vysočina a popsán výsledek analýzy, která by měla ověřit existenci vztahu mezi proměnnými. Analýza bude metodicky zpracována, jak je uvedeno výše.

3.3.1 Vliv přímých zahraničních investic na hrubý domácí produkt Kraje Vysočina

Ve sledovaném období, jak je zřejmé z grafu č. 6, plynule a rovnoměrně rostl v Kraji Vysočina objem HDP. Korelační analýza vztahu PZI a HDP prokáže, zda mezi ukazateli byl statisticky významný vztah a zda se vzájemně ovlivňovali.

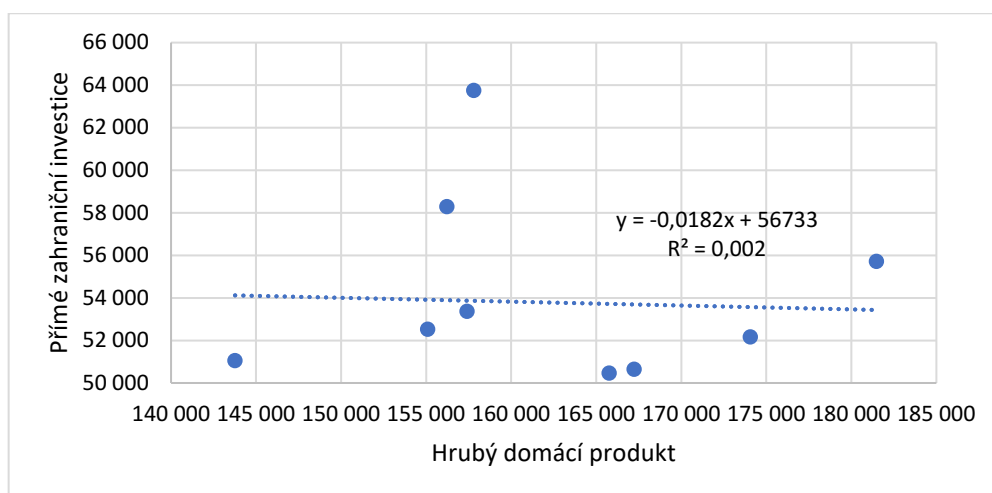

Obrázek 6: Vývoj hrubého domácího produktu a přímých zahraničních investic v kraji Vysočina v letech 2006-2015.

Zdroj⁷¹

Závislost proměnných korelační analýzy je znázorněna na následujícím grafu 7.

⁷¹ Data: Regionální data ve Veřejné databázi. ČSÚ [online]. Praha [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/regionalni-data-ve-verejne-databazi> a Přímé zahraniční investice. Česká národní banka [online]. Praha, 2018 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_balance_stat/publikace_pb/pzi/index.html a vlastní zpracování

Obrázek 7: Závislost hrubého domácího produktu a přímých zahraničních investic v Kraji Vysočina v letech 2006-2015 (v mil. Kč).

Zdroj⁷²

Výsledná hodnota korelačního koeficientu je -0,0442, vztah proměnných není lineárně závislý. Přímé zahraniční investice lineárně neovlivňují HDP. To znamená, že průběh PZI v jednotlivých letech prakticky neměl žádný vliv na růst HDP v kraji Vysočina. Ukázalo se, že ukazatelé od roku 2006 korelují jen velmi slabě a nelze z tohoto důvodu prokázat, že by PZI měly podstatný vliv na vývoj regionálního HDP.

3.3.2 Vliv přímých zahraničních investic na nezaměstnanost Kraje Vysočina

Obecně je pozitivně hodnocen vliv PZI na nezaměstnanost, protože tyto investice obvykle zvyšují počet pracovních míst. V hodnoceném období měly pro Kraj Vysočina rozhodující vliv na míru nezaměstnanosti dvě skutečnosti:

- hospodářský pokles v letech 2008-2009⁷³,
- snižující se atraktivita kraje pro investory v posledních letech⁷⁴.

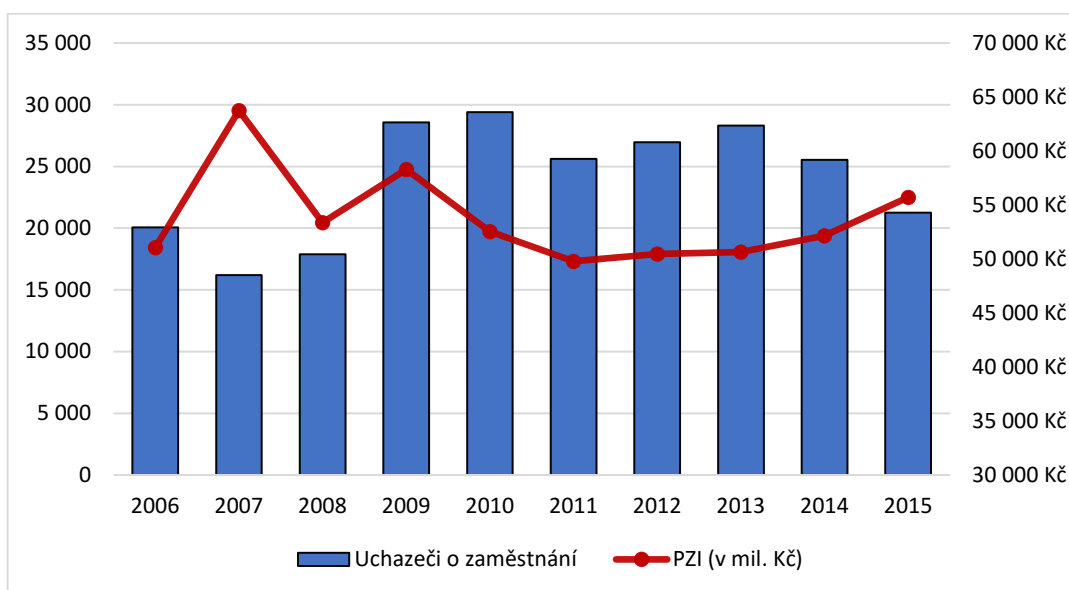
Příliv PZI dosáhl v kraji svého vrcholu v roce 2007, v témž roce poklesl počet nezaměstnaných ve sledovaném období na minimum. Vlivem hospodářské krize bez ohledu na přímé zahraniční investice vystoupal 2009-2010 počet nezaměstnaných na maximum. Mezi roky 2009-2015

⁷² Vlastní zpracování na základě dat z: Regionální data ve Veřejné databázi. ČSÚ [online]. Praha [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/regionalni-data-ve-verejne-databazi> a Přímé zahraniční investice. Česká národní banka [online]. Praha, 2018 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html

⁷³ Profil Kraje Vysočina. *Kraj Vysočina* [online]. Jihlava, 2017 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <http://extranet.kr-vysocina.cz/samosprava/soubory/rada/materialy/2016/20/RK-20-2016-77pr01.pdf> - str.90 a tab. 7.6 a str.64

⁷⁴ Krajská příloha k národní RIS 3 za Kraj Vysočina. *Kraj Vysočina* [online]. Jihlava, 2017 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4060006 – str. 1 a 2

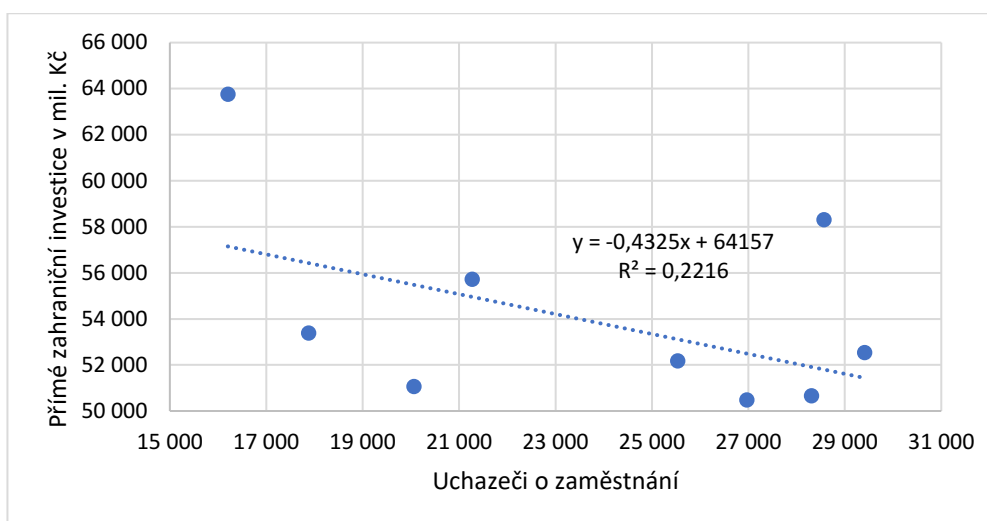
objem PZI klesal a opět se vrátil na výchozí hodnotu, zatím co vývoj nezaměstnanosti měl téměř opačný vývoj.

Obrázek 8: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání a přímých zahraničních investic v Kraji Vysočina v letech 2006-2015.

Zdroj⁷⁵

Závislost proměnných korelační analýzy je znázorněna na následujícím grafu 9.

Obrázek 9: Vliv přímých zahraničních investic na počet uchazečů o zaměstnání v Kraji Vysočina v letech 2006-2015.

Zdroj⁷⁶

⁷⁵ Data: Regionální data ve Veřejné databázi. ČSÚ [online]. Praha [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/regionalni-data-ve-verejne-databazi> a Přímé zahraniční investice. Česká národní banka [online]. Praha, 2018 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html a vlastní zpracování

⁷⁶ Vlastní zpracování na základě dat z: Regionální data ve Veřejné databázi. ČSÚ [online]. Praha [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/regionalni-data-ve-verejne-databazi> a Přímé zahraniční investice. Česká národní banka [online]. Praha, 2018 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html

Korelační koeficient vyšel -0,4707 (střední záporná závislost), takže je středně silná až slabá korelace a to znamená, že nemá podstatný vliv na pokles uchazečů o zaměstnání. Příliv PZI nebyl rovnoměrný, nýbrž kolísavý a na stav zaměstnanosti měl rozhodující vliv hospodářský pokles před rokem 2010.

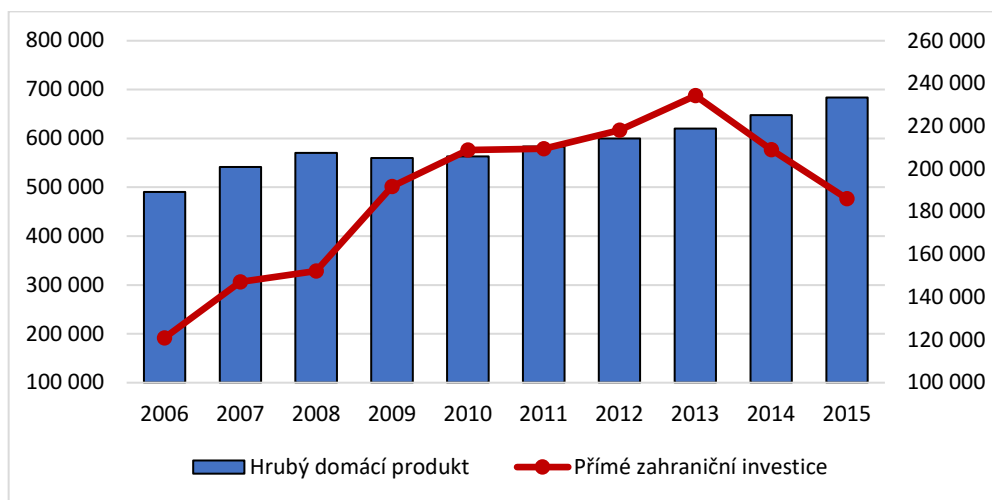
V obou případech bylo prokázáno, že přímé zahraniční investice neměly na vybrané ukazatele vliv.

Pro vypracování závěru analýz a návrhu vhodných doporučení bylo přistoupeno k provedení stejných analýz pro parametry a data vyššího územního celku, regionu Jihovýchod, a to proto, že Kraj Vysočina je jeho součástí. Výsledky analýzy regionu pomohou lépe pochopit a interpretovat výsledky dosažené za Kraj Vysočina.

Data zpracovávaná v následujících částech vznikla součtem statistických dat Kraje Vysočina a Jihomoravského Kraje.

3.3.3 Vliv přímých zahraničních investic na hrubý domácí produkt v regionu Jihovýchod

Průběh vývoje PZI se výrazně odlišuje od skutečnosti v Kraji Vysočina. Od roku 2006 do roku 2013 je zřejmý rychlý, intenzivní nárůst objemu přímých zahraničních investic, v letech 2013-2015 dochází k plynulému a výraznému poklesu. Naproti tomu objem HDP poměrně plynule a nepřetržitě stoupá v průběhu celého zkoumaného období (viz. obrázek 10).

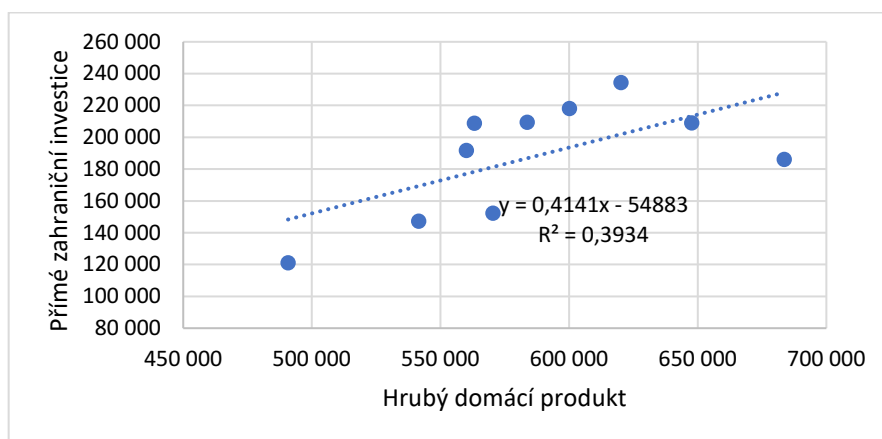

Obrázek 10: Vliv přímých zahraničních investic na hrubý domácí produkt regionu Jihovýchod v letech 2006-2015 (v mil. Kč).

Zdroj⁷⁷

⁷⁷ Regionální data ve Veřejné databázi. ČSÚ [online]. Praha [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/regionalni-data-ve-verejne-databazi> a Přímé zahraniční investice. Česká národní banka [online]. Praha, 2018 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html

Závislost proměnných korelační analýzy je znázorněna na následujícím grafu 11.

Obrázek 11: Vliv hrubého domácího produktu a přímých zahraničních investic v regionu Jihovýchod v letech 2006-2015 (v mil. Kč).

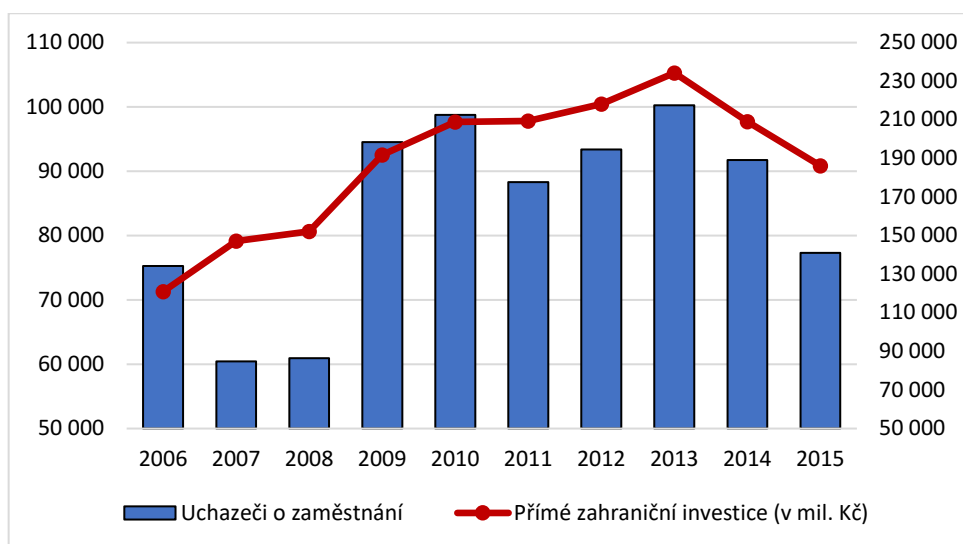
*Zdroj*⁷⁸

Výsledek korelační analýzy je 0,6272, to znamená, že mezi proměnnými je středně silná korelace a lineární závislost. Tím byla prokázána vzájemná závislost mezi HDP a PZI, ukazatelé se navzájem ovlivňují. Z analýzy dále vyplývá, že pro celkový výsledek regionu Jihovýchod má rozhodující význam zahrnutí PZI Jihomoravského kraje, které v celkovém objemu násobně překračuje PZI samotného Kraje Vysočina.

3.3.4 Vliv přímých zahraničních investic na nezaměstnanost v regionu Jihovýchod

Přímé zahraniční investice od roku 2006 do roku 2013 poměrně rovnoměrně rostly, oproti tomu vývoj počtu uchazečů o zaměstnání probíhal jinak. Nejnižší nezaměstnanost ve zkoumaném období byla vykázána v letech 2007 a 2008. Tento stav se již v následujícím roce nástupem hospodářské krize začal zhoršovat a ani stoupající investice v následujících čtyřech letech nevedly k poklesu počtu uchazečů o zaměstnání. Teprve oživení hospodářství po roce 2013 mělo zásadní význam pro snížení nezaměstnanosti.

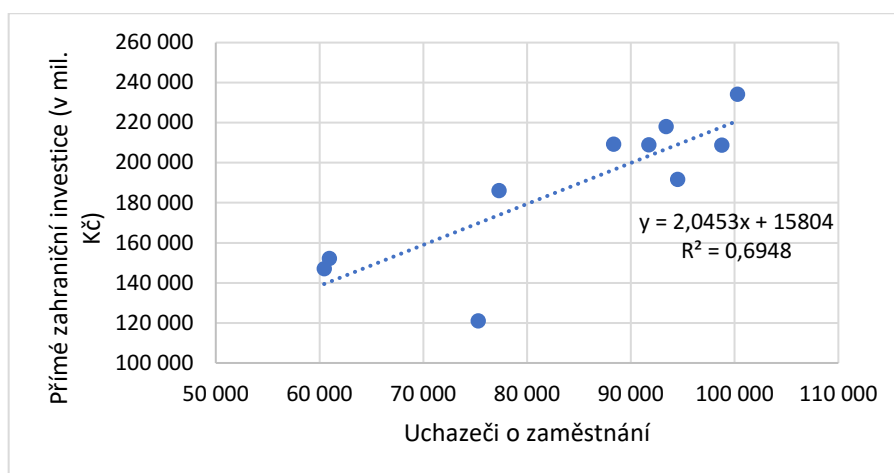
⁷⁸ Vlastní zpracování na základě dat z: Regionální data ve Veřejné databázi. ČSÚ [online]. Praha [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/regionalni-data-ve-verejne-databazi> a Přímé zahraniční investice. Česká národní banka [online]. Praha, 2018 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html

Obrázek 12: Vliv přímých zahraničních investic na počet uchazečů o zaměstnání v regionu Jihovýchod v letech 2006-2015.

Zdroj⁷⁹

Závislost proměnných korelační analýzy je znázorněna na následujícím grafu 13.

Obrázek 13: Vliv přímých zahraničních investic na počet uchazečů o zaměstnání v regionu Jihovýchod v letech 2006-2015.

Zdroj⁸⁰

Korelační analýzou s výsledkem míry korelace 0,833, byla zjištěna silná přímá korelace mezi proměnnými. Analýza ovšem nedává odpověď, čím bylo této korelace dosaženo. Vývoj

⁷⁹ Data: Regionální data ve Veřejné databázi. ČSÚ [online]. Praha [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/regionalni-data-ve-verejne-databazi> a Přímé zahraniční investice. Česká národní banka [online]. Praha, 2018 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html a vlastní zpracování

⁸⁰ Vlastní zpracování na základě dat z: Regionální data ve Veřejné databázi. ČSÚ [online]. Praha [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/regionalni-data-ve-verejne-databazi> a Přímé zahraniční investice. Česká národní banka [online]. Praha, 2018 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html

nezaměstnanosti, stejně jako v případě Kraje Vysočina, byl zásadním způsobem ovlivněn hospodářským poklesem na konci poslední dekády⁸¹.

3.3.5 Porovnání výsledků analýz mezi Krajem Vysočina a regionem Jihovýchod

Výsledky analýz byly pro přehlednost zapracovány do následující tabulky 6.

Tabulka 6: Porovnání výsledků analýz mezi Krajem Vysočina a Jihomoravským krajem.

Výsledky korelace	Vliv přímých zahraničních investic na hrubý domácí produkt	Vliv přímých zahraničních investic na počet uchazečů o zaměstnání
Kraj Vysočina	-0,044256482	-0,470717592
Region Jihovýchod	0,627251236	0,833569075

Zdroj⁸²

Z porovnání výsledků korelačních analýz pro **ukazatel hrubý domácí produkt** vyplynulo, že pro Kraj Vysočina nebyl vliv PZI na vývoj HDP prokázán. V případě regionu Jihovýchod je vliv PZI na vývoj HDP analyzován jako středně silný. V tomto případě lze usuzovat, že významný vliv na tento výsledek mohl mít několikanásobně vyšší příliv PZI do Jihomoravského kraje, jak dokládá následující tabulka 7.

Tabulka 7: Rozložení přímých zahraničních investic v regionu Jihovýchod

Přímé zahraniční investice (v mil. Kč)	Jihomoravský kraj	Kraj Vysočina
2006	69 945	51 058
2007	83 396	63 757
2008	98 814	53 378
2009	133 506	58 297
2010	156 285	52 540
2011	159 613	49 794
2012	167 659	50 479
2013	183 628	50 658
2014	156 919	52 167

⁸¹ Situace na trhu práce v Jihomoravském kraji. *Integrovaný portál ministerstva práce a sociálních věcí* [online]. Praha [cit. 2018-04-29]. Dostupné z:

https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhm/statistiky/trh_prace_v_jihomoravskem_kraji_-vyvoj.pdf a Časové řady míry nezaměstnanosti a podílu nezaměstnaných osob. *Integrovaný portál ministerstva práce a sociálních věcí* [online]. Praha [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady

⁸² Vlastní zpracování

2015	130 406	55 723
Celkem	1 340 171	537 851

Zdroj⁸³

Z porovnání výsledků korelačních analýz pro **ukazatel nezaměstnanost** vyplynulo, že pro Kraj Vysočina nebyl vliv PZI na vývoj nezaměstnanosti prokázán. U regionu Jihovýchod, přes výpočet prokázanou korelaci PZI a nezaměstnanosti, by muselo být dalším zkoumáním zjištěno, jakými vlivy bylo korelace dosaženo. Práce zahrnuje malý rozsah sledovaného období, který může hrát roli při určení vztahu mezi proměnnými. Zcela jistě nešlo o důsledek PZI, protože PZI v každém z krajů měly zcela jiný rozsah, ale v obou krajích měla nezaměstnanost prakticky stejný průběh, který byl rozhodující měrou dán dopady hospodářské krize. Pokud by byl vývoj nezaměstnanosti skutečně ovlivňován PZI, měl by její vývoj opačný průběh, šlo by tedy o nepřímou závislost. Závěr pro Kraj Vysočina i Region Jihovýchod zní: vliv PZI na nezaměstnanost nebyl prokázán.

⁸³ Vlastní zpracování

4 FORMULACE ZÁVĚRŮ A DOPORUČENÍ PRO KRAJ VYSOČINA

Pro posouzení vlivu přímých zahraničních investic na vybrané makroekonomické ukazatele Kraje Vysočina byla zvolena metoda korelační analýzy. Hrubý domácí produkt a nezaměstnanost jsou významnými indikátory makroekonomické výkonnosti kraje a byly pro analýzu vybrány jako nejvhodnější. Vývoj ukazatelů byl zkoumán za období od roku 2006 do roku 2015. Vzhledem k výsledku, který nepotvrdil vliv PZI na žádný z ukazatelů, byl rozsah analýzy rozšířen o vyšší územní celek – region Jihovýchod – jehož součástí je i Kraj Vysočina. Po získání výstupů obou analýz a jejich porovnání následovalo zjištění odlišností mezi oběma kraji z pohledu existujících institucí, znalostní základny, infrastruktury a péče o investory. Zjištěné rozdíly byly podkladem pro formulaci závěrečných doporučení pro Kraj Vysočina.

4.1 Návrh doporučení pro Kraj Vysočina

Navrhovaná opatření budou vycházet ze zjištění korelační analýzy, z porovnání rozdílů mezi kraji, které mohou mít vliv na úspěšnost či neúspěšnost investice a z faktorů s vlivem na hrubý domácí produkt kraje, nezaměstnanost a přímé zahraniční investice.

Faktory ovlivňující hrubý domácí produkt

Z pohledu regionu je nutné dosáhnout efektivního využití existujících zdrojů a přímých zahraničních investic, k tomu se zaměřit na:

- podporu podnikání, exportní konkurenceschopnosti a rozvoje oborů s vysokou přidanou hodnotou s využitím pobídek, finančních nástrojů (např. zvýhodněné úvěry, dotace) a daňových úlev,
- oblast zaměstnanosti, v tom zejména na uplatnění kvalifikovaných pracovních sil v kraji a zabránění jejich migrace mimo kraj; rozvoj školství, především vysokého a učňovského; usnadnění rekvalifikací a vyšší využívání zkrácené pracovní doby,
- oblast dopravní infrastruktury, rozvoj vysokorychlostního internetu a sítí.

Faktory ovlivňující nezaměstnanost

Ekonomický vývoj posledních pěti let změnil problematiku nezaměstnanosti na problematiku nedostatku pracovních sil a nevyhovující struktury profesní a kvalifikační, proto by veškerá opatření a cíle spojené s regionálním rozvojem měly být rozvíjeny a zaměřeny v první řadě na odstranění těchto nedostatků. Opatření by se měla týkat činnosti úřadu práce, sladění výstupů vzdělávacích zařízení s požadavky pracovního trhu, inovačních strategií a infrastruktury. Nutností bude zvyšování podílu práce se zkrácenou pracovní dobou (tzv. part-time), zřizování

firemních zařízení pro předškolní děti (jesle, školky), trainee programy pro studenty vysokých škol.

Faktory ovlivňující přímé zahraniční investice

Nejpodstatnějším se jeví připravenost regionu na přijímání PZI, znalost předností a nedostatků regionu a jeho potřeb, zpracování strategií regionálního rozvoje, schopnost uskutečňování investičních projektů, profesní, kvalifikační a věková struktura obyvatelstva. To bude klást mimořádné nároky na práci regionálních řídicích struktur a jejich součinnost se specializovanými agenturami, jako je např. CzechInvest.

Odlíšnosti v předpokladech krajů využívat efektivně přímé zahraniční investice

Největší rozdíly se koncentrují do oblastí:

- **Znalostní základny** a instituce působící v kraji.

Zde existuje mezi oběma územními celky značný rozdíl. Vysočina se vyznačuje rozptýleným osídlením s několika menšími městy bez významného soustředění znalostní základny. Pro Jihomoravský kraj je určující existence druhého největšího města v ČR, které je kromě Prahy největším centrem vysokého školství, vědy, výzkumu a působnosti centrálních orgánů. V tomto jsou oba kraje nesrovnatelné.

Tabulka 8: Znalostní základny v Jihomoravském kraji a Kraji Vysočina

Jihomoravský kraj	Kraj Vysočina
<p><u>Vysoké školy:</u> Masarykova univerzita, Mendelova univerzita Brno, Vysoké učení technické v Brně, Vysoká škola Karla Engliše, Veterinární a farmaceutická univerzita, Janáčkova akademie.</p>	<p><u>Vysoké školy:</u> Vysoká škola Polytechnická Jihlava (bez magisterských a doktorských oborů), Západomoravská vysoká škola Třebíč, o.p.s. (soukromá vysoká škola)</p>
<p><u>Věda a výzkum:</u> V rámci jednotlivých regionů ČR (kromě Prahy) dosáhly výdaje na vědu a výzkum nejlepších výsledků v tomto kraji (17 mld. Kč v r. 2014, tj. 3,8 % HDP), přičemž průměr ČR je 2 % a žádný jiný kraj nepřekročil 3 %.</p>	<p><u>Věda a výzkum:</u> Výdaje na vědu a výzkum v r. 2014 dosáhly výše 1,5 mld. Kč, tj. 0,86 % HDP.</p>

Zdroj⁸⁴

Jihomoravský kraj se v rámci ČR vyznačuje nadprůměrnou úrovní vzdělanosti obyvatel kraje.

⁸⁴ Vlastní zpracování

Jednou z příčin nízkého počtu absolventů vysokých škol, kteří žijí v Kraji Vysočina je nedostatečně rozvinuté vysoké školství a přetrvávají nedostatečné možnosti uplatnění vysokoškoláků. Významný je počet mladých vysokoškoláků, kteří kraj trvale opouštějí. Mezi zaměstnanci tvoří vysokoškoláci pouze 12,8 %, zatímco průměr ČR je 18,4 %⁸⁵.

- **Infrastruktury**

V době rozšiřující se mezinárodní spolupráce a obchodu, nástupu nových technologií a automatizace výroby, stejně jako v rozvoji vědy, výzkumu a školství vystupuje infrastruktura svým významem stále více do popředí. Dokončení dálniční sítě, modernizace železničních koridorů, rozvoj a bezpečnosti letecké dopravy nebo fungující IT systémy ve státní správě, ekonomice a všech dalších oblastech lidské činnosti jsou naprosto nezbytnou podmínkou efektivnosti vložených investic,

Tabulka 9: Porovnání infrastruktury v Jihomoravském kraji a Kraji Vysočina (příklady)

Jihomoravský kraj	Kraj Vysočina
<p>Mezinárodní letiště</p> <p>Dopravní křižovatka, dálniční, silniční a železniční napojení velkých center (Praha, Bratislava, Ostrava, Vídeň...)</p> <p>Druhá nejvýkonnější i regionální ekonomika republiky (po středočeském prostoru) *</p> <p>Existující kvalitní infrastruktura pro podporu malého a středního podnikání*</p> <p>Silná infrastruktura pro výzkum, vývoj a inovace v kraji (vysoké školy, veřejné subjekty) *</p> <p>* Aktualizace strategické vize Strategie Jihomoravského kraje 2020 B.2.5 SWOT analýza⁸⁶</p>	<p>Výhodná geografická poloha v centru republiky</p> <p>Existence dálnice D1, nevyhovující napojení okresních měst na D1 a mezi sebou *</p> <p>Významná železniční trať pro nákladní dopravu ve směru Praha – Brno</p> <p>Krajská optická páteřní síť *</p> <p>Zavádění prostředků ICT *</p> <p>*SWOT analýzy Krajského úřadu Jihlava⁸⁷</p>

Zdroj⁸⁸

⁸⁵ Strategie Kraje Vysočina 2020. *Kraj Vysočina* [online]. Jihlava: Krajský úřad Kraje Vysočina, 2017 [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: www.kr-vysocina.cz/strategie-kraje-vysocina-2020/ds-302546/archiv=0&p1=61524

⁸⁶ Aktualizace strategické vize Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020. *Jihomoravský kraj* [online]. Brno [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=175435&TypeID=2>

⁸⁷ Program rozvoje Kraje Vysočina. *Kraj Vysočina* [online]. Jihlava, 2017 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4039980

⁸⁸ Vlastní zpracování

- **Péče o investory**

Zřetelný je rozdíl mezi oběma kraji v připravenosti přijímat PZI, konkrétně v přípravě průmyslových zón, v možnostech kooperace s místními firmami, v kvalifikaci obyvatelstva, v možnostech spolupráce s vědecko-výzkumnými pracovišti. V obou krajích jsou investorům nápomocny regionální kanceláře agentury CzechInvest.

V obou krajích existují stejná pravidla pro získání podpory na investiční projekt. Po zaregistrování žádosti o pobídku u agentury CzechInvest ji může dle zákona č. 72/2000 Sb. získat investor, který umístí nebo rozšíří svou investici na území ČR. Podporované oblasti jsou zpracovatelský průmysl, technologická centra a centra strategických služeb.

Formy investičních pobídek (pro všechny regiony ČR)⁸⁹:

- sleva na dani z příjmu PO na 10 let,
- hmotná podpora na vytvořené pracovní místo až do výše 300 000 korun,
- hmotná podpora na školení a rekvalifikaci až do výše 50 % školících nákladů,
- hmotná podpora na pořízení dlouhodobého majetku až do výše 10 % způsobilých nákladů.

Regionální kanceláře CzechInvest mohou hrát významnou roli v naplňování potřeb regionů i poskytovatelů PZI. Týká se to rozvoje podnikatelské komunity a infrastruktury, stejně jako péče o podnikatele.

PreCare a AfterCare

Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest je státní příspěvková organizace. Prostřednictvím regionálních kanceláří působí ve všech krajských městech ČR. Zahraničním investorům, kteří na domácím trhu už působí, poskytuje AfterCare služby, regionům se zájmem o podnikatele, s kvalifikovanou pracovní silou, sociální a technickou infrastrukturou nabízí asistenci při harmonizaci podnikatelského prostředí PreCare⁹⁰. Dokončením investice činnost regionální kanceláře nekončí, i poté je schopna účinně pomáhat investorovi s naplňováním jeho následných povinností, při jeho dotazech a hledání řešení v oblastech, v kterých se společnosti mohou nacházet po realizaci investice.

⁸⁹ Získejte podporu pro investiční projekt. *CzechInvest* [online]. Praha: CzechInvest, 2018 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/Sluzby-pro-investory/Investicni-pobidky>

⁹⁰ Představení vybraných služeb a programů agentury CzechInvest. *Euroskop.cz* [online]. Praha: Vláda České republiky, 2018 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/gallery/97/29105-czechinvest.pdf>

V oblasti péče o investory je zde možno Kraji Vysočina doporučit, aby ve všech fázích přípravy a realizace PZI úzce a intenzivně spolupracoval s agenturou CzechInvest, konkrétně s její regionální pobočkou.

Závěrečná doporučení pro Kraj Vysočina

- Kraj by měl využít všech příležitostí pro navýšení přílivu PZI do regionu, Nejpodstatnějším se jeví připravenost kraje na přijímání PZI, znalost předností a nedostatků regionu a jeho potřeb, zpracování a aktualizace strategií regionálního rozvoje, schopnost uskutečňování investičních projektů Pro tento účel zintenzivnit spolupráci s regionální kanceláří CzechInvest a organizacemi klíčovými pro rozvoj kraje.
(Doporučení je podpořeno výsledkem analýzy v části 3.3.5.)
- Kraj by měl věnovat maximální podporu malým a středně velkým podnikům zejména z oblasti strojírenství, elektroenergetiky, technickým parkům a start-up centrům. Dosáhnout jejich exportní konkurenceschopnosti a rozvoje oborů s vysokou přidanou hodnotou. Využít možností spolupráce s velkými zaměstnavateli se stabilním zahraničním kapitálem (Bosch Diesel Jihlava, Automotive Lighting) nebo s Energetickým uzlem Jaderná elektrárna Dukovany – Hydroelektrárna Dalešice a využít možností jeho dobudování.
(Doporučení je v souladu se SWOT analýzou Krajského úřadu Jihlava⁹¹).
- Kraj by měl přednostně řešit jeden z největších problémů, kterým je nedostatek kvalifikovaných pracovníků v technických oborech na všech úrovních kvalifikace. Situaci by napomohlo vytvoření magisterských/inženýrských oborů na Vysoké škole Polytechnické v Jihlavě, stejně jako sladění výstupů vzdělávání s potřebami trhu práce v oblasti středního školství. Součástí řešení musí být i širší spolupráce škol s firmami.
(Doporučení je v souladu se SWOT analýzou Krajského úřadu Jihlava⁹²).
- Kraj by měl rozvíjet chybějící infrastrukturu sloužící k rozvoji výzkumu a inovací a související se slabým zastoupením tzv. high-tech oborů. Napravit technický a stavební stav silniční sítě v kraji neodpovídající současným požadavkům a potřebám. Řešit špatnou dopravní dostupnost některých hospodářských center kraje a nekvalitní veřejnou dopravu, což by přispělo ochotě a možnosti cestovat za prací.

⁹¹ Program rozvoje Kraje Vysočina. *Kraj Vysočina* [online]. Jihlava, 2017 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4039980

⁹² Tamtéž (viz. citace 91)

Možná rizika realizace doporučení

Existují důvody, které mohou způsobit stížení realizace navržených doporučení. Jsou to například:

- absence organizací ve vědě a výzkumu,
- nedostatečné toky znalostí a technologií,
- Uzavření regionu (Lock in) – z důvodu orientace subjektů na tradiční odvětví a existující ekonomické a technologické struktury, omezený přístup k mezinárodním zdrojům informací a znalostí.

V případě regionu Vysočina všechny výše uvedené důvody mohou nastat a posléze vést k selhání regionálních systémů inovací a bránit jejich rozvoji v kraji. Výskyt kteréhokoliv důvodu nebo všech uvedených důvodů by mohlo vést dále k zakonzervování současného stavu a narušení proporcionálního vývoje mezi kraji. Toho si řídicí orgány kraje musí být vědomy a v rámci strategie kraje musí stanovit potřebná opatření pro zamezení těchto rizik.

ZÁVĚR

Veřejnost i většina odborníků je přesvědčena, že přímé zahraniční investice mají převážně pozitivní vliv na domácí ekonomiku a mnoho zemí světa se snaží vytvořit co nejvýhodnější podmínky pro jejich získání. Pro růst hrubého domácího produktu v České republice byl význam přílivu přímých zahraničních investic značný. Objem hrubého domácího produktu přesáhl úroveň Řecka a Portugalska a zařadil tak Českou republiku na úroveň starých zemí Evropské unie. Největším příjemcem přímých zahraničních investic mezi regiony České republiky je Praha, která dnešní úroveň hrubého domácího produktu patří na páté místo mezi nejvyspělejšími regiony v Evropské unii. V rámci republiky přispěly přímé zahraniční investice k vyrovnávání rozdílů mezi regiony a řešení problému nezaměstnanosti, což znamenalo výraznou pomoc pro sociálně slabší regiony (např. Nošovice – automobilka Hyundai, Otrokovice – Continental). Přímé zahraniční investice realizované v oblasti výroby automobilů v Mladé Boleslavi, Kvasinách, Jihlavě a jinde přispěly k prudkému navýšení exportní výkonnosti a konkurenceschopnosti českého vývozu. Příjemcem přímých zahraničních investic byly i obory z oblasti vědy a výzkumu, IT, biotechnologií, což přineslo rozvoj vědeckých poznatků aplikovaných do výroby a postupné změny v charakteru průmyslové výroby v České republice.

Tato práce byla zaměřena na zkoumání vlivu přímých zahraničních investic na vybrané makroekonomické ukazatele v Kraji Vysočina. Ke zkoumání vlivu bylo potřeba vyjít z dostupných statistických údajů a zvolit takové ukazatele, jejichž vývoj a vzájemný vztah bylo možné za použití vhodných metod analyzovat. Jako vhodné parametry se vztahem k objemům přímých zahraničních investic v jednotlivých letech byly vybrány ukazatele vývoje hrubého domácího produktu a nezaměstnanosti v kraji. Jako vhodná metoda analýzy byla zvolena korelační analýza. Jedná se o metodu zjišťování závislosti mezi dvěma proměnnými.

Výsledky analýzy měly dát odpověď na otázku, zda přímé zahraniční investice měly v posuzovaném období vliv na vybrané makroekonomické ukazatele Kraje Vysočina, či neměly. Stejnou analytickou metodou byly vyhodnoceny i ukazatele vyššího územního celku – regionu Jihovýchod. Zjištěnými výsledky pro ukazatel hrubý domácí produkt v Kraji Vysočina nebyl prokázán vliv, ale v regionu Jihovýchod vliv prokázán byl. V ukazateli nezaměstnanost nebyl vliv prokázán ani v Kraji Vysočina, ani v regionu Jihovýchod. Dále následovalo porovnání rozdílů mezi kraji, které mohou mít vliv na úspěšnost investic. Závěr práce obsahuje formulaci návrhů a doporučení pro Kraj Vysočina souvisejících s efektivním využíváním přímých zahraničních investic.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] AGRAWAL, Gaurav a Mohd Aamir KHAN. Impact of FDI on GDP: A comparative study of China and India. *International Journal of Business and Management*, 2011, 6.10: 71.
- [2] Akční plán strategie regionálního rozvoje ČR. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2012 [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/8d2bd22a-eea0-4f85-8646-0d1e348af266/AP_SRR_17_18.pdf
- [3] Aktualizace strategické vize Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020. *Jihomoravský kraj* [online]. Brno [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=175435&TypeID=2>
- [4] BENÁČEK, Vladimír. Přímé zahraniční investice v české ekonomice. *Politická ekonomie*, 48. ročník, 1/2000, s. 7-24. Dostupný také z <http://www1.ceses.cuni.cz/benacek/FDI%20CSE%20PE.pdf>
- [5] BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011. 342 s. ISBN 978-80-246-1974-3.
- [6] BLOMSTRÖM, Magnus a Ari KOKKO. Multinational corporations and spillovers. *Journal of Economic surveys*, 1998, 12.3: 247-277
- [7] BORENSZTEIN, Eduardo, Jose DE GREGORIO a Jong-Wha LEE. How does foreign direct investment affect economic growth? 1. *Journal of international Economics*, 1998, 45.1: 115-135.
- [8] BRADY David a Michael WALLACE. (2000), "Spatialization, Foreign Direct Investment, and Labor Outcomes in the American States, 1978-1996", *Social Forces*, Vol. 79(1) 67-105.
- [9] BRINCIKOVA, Zuzana a Lubomir DARMO. The impact of FDI inflow on employment in V4 countries. *European Scientific Journal, ESJ*, 2014, 10.7.
- [10] Časové řady míry nezaměstnanosti a podílu nezaměstnaných osob. *Integrovaný portál ministerstva práce a sociálních věcí* [online]. Praha [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady
- [11] DOČKAL, Vít. *Středoevropské politické studie* [online]. 2004, 6(1) [cit. 2018-04-15]. ISSN 1212-7817. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/4033/5296>

- [12] DVOŘÁČEK, Jiří. *Společné a nadnárodní podniky*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2006. 199 s. ISBN 80-245-1029-4.
- [13] Hlavní investiční politika EU. *Evropská komise* [online]. Brusel: Evropská komise, 2016 [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/what/investment-policy/.
- [14] Chen T.J. a Ku Y.H. (2000), “*The effect of Foreign Direct Investment on Firm Growth: the Case of Taiwan’s Manufactures*”, *Japan World Econ*, 12:153–172
- [15] Inovační paradox a regionální inovační strategie. *ResearchGate* [online]. researchgate.net, 2018 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Karel_Skokan/publication/49595129_Inovacni_paradox_a_regionalni_inovacni_strategie/links/07b67fc045eaeb66d24c169b/Inovacni-paradox-a-regionalni-inovacni-strategie.pdf
- [16] JETMAR, Marek a Jana KOUŘILOVÁ. (2006): Přímé zahraniční investice jako specifický nástroj regionální politiky. In: *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Linde Praha, a.s. str. 234–240
- [17] KOK, Recep a Bernur ACIKGOZ ERSOY. Analyses of FDI determinants in developing countries. *International Journal of Social Economics*, 2009, 36.1/2: 105-123
- [18] Kolektiv autorů: *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vydání. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., Plzeň, 2004, 448 s. ISBN 80-86473-80-5.
- [19] Krajská příloha k národní RIS 3 za Kraj Vysočina. *Kraj Vysočina* [online]. Jihlava, 2017 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4060006
- [20] KUBANOVÁ, Jana. *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*. 2. vyd. Bratislava: Statis, 2004. 249 s. ISBN 80-85659-37-9.
- [21] MACHÁČEK, Jaroslav, Petr TOTH a René WOKOUN. *Regionální a municipální ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011. 199 s. ISBN 978-80-245-1836-7
- [22] MACHKOVÁ, Hana. *Mezinárodní marketing*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003. 152 s. ISBN 80-245-0496-0.
- [23] MCCANN, Philip, *Modern urban and regional economics*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, c2013. ISBN 978-80-19-958200-6

- [24] NOVÁKOVÁ, Martina. *Přímé zahraniční investice*. 2011. PhD Thesis. Bankovní institut vysoká škola.
- [25] O nás. *CzechInvest* [online]. Praha: CzechInvest, 2018 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/O-CzechInvestu/O-nas>
- [26] Obecný metodický popis a komentář k vývoji přímých zahraničních investic za referenční rok 2015. *Česká národní banka*[online]. Praha: Česká národní banka, 2018 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2015_CZ.pdf.
- [27] Podpora regionů. *Mmr.cz* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu
- [28] Profil Kraje Vysočina. *Kraj Vysočina* [online]. Jihlava, 2017 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <http://extranet.kr-vysocina.cz/samosprava/soubory/rada/materialy/2016/20/RK-20-2016-77pr01.pdf>
- [29] Program rozvoje Kraje Vysočina. *Kraj Vysočina* [online]. Jihlava, 2017 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4039980
- [30] Představení vybraných služeb a programů agentury CzechInvest. *Euroskop.cz* [online]. Praha: Vláda České republiky, 2018 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/gallery/97/29105-czechinvest.pdf>
- [31] Představení vybraných služeb a programů agentury CzechInvest. *Euroskop.cz* [online]. Praha: Vláda České republiky, 2018 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/gallery/97/29105-czechinvest.pdf>
- [32] Přímé zahraniční investice – příručka pro místní samosprávu. *Královehradecký kraj*[online]. Hradec Králové, 2008 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: http://www.kr-kralovehradecky.cz/file/uzemni_planovani/studie_prum_zony/manual/manual.pdf
- [33] Přímé zahraniční investice. *ČNB*. [online]. Praha, 2018 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html

- [34] Přímé zahraniční investice. *Regionální informační systém* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2016 [cit. 2018-04-17]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/stredocesky-kraj/kraj/hospodarske-prostredi/prime-zahranicni-investice/>
- [35] Regionální data ve Veřejné databázi. ČSÚ [online]. Praha [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/regionalni-data-ve-verejne-databazi>
- [36] Regionální politika. *Europa.eu* [online]. Brusel: Evropská komise, 2018 [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/topics/regional-policy_cs.
- [37] Regionální politika. *Euroskop.cz* [online]. Praha: Euroskop, ©2005-2018 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: www.euroskop.cz/9195/sekce/regionalni-politika
- [38] Regiony a regionalizace. *Regionalnirozvoj.cz* [online]. Brno: GaREP, spol. s r.o., 2009 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/regiony_red.html.
- [39] Regiony regionální politiky. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Regiony-regionalni-politiky-EU>.
- [40] SAMUELSON, P. Anthony a William D. NORDHAUS. *Ekonomie*. Vyd. 18. Praha: NS Svoboda. 2007. 775 s. ISBN 978-80-205-0590-3
- [41] Situace na trhu práce v Jihomoravském kraji. *Integrovaný portál ministerstva práce a sociálních věcí* [online]. Praha [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhm/statistiky/trh_prace_v_jihomoravskem_kraji_-_vyvoj.pdf
- [42] SKOKAN, Karel. *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. Vyd. 1. Ostrava: Repronis, 2004. 159 s. ISBN 80-7329-059-6.
- [43] SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice: teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. Praha: Linde, 2004. 171 s. ISBN 80-86131-52-1.
- [44] Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. *Úřad práce ČR* [online]. Praha: OKsystem, 2018 [cit. 2018-04-17]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem/?_piref37_240429_37_240428_240428.next_page=%2Findex.do&_piref37_240429_37_240428_240428.statse=2000000000019&_piref37_240429_37_240428_240428.statsk=0&_piref37_240429_37_240428_240428.send=end&_piref37_240429_37_240428_240428.stat=2000000000110&_piref37_240429_3

7_240428_240428.obdobi=C&_piref37_240429_37_240428_240428.rok=2018&ok=Vybrat

- [45] STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.
- [46] STEJSKAL, Jan. *Průmyslové klastry a jejich vznik v regionech*. Praha: Linde, 2011. 247 s. ISBN 978-80-7201-840-6.
- [47] Strategie Kraje Vysočina 2020. *Kraj Vysočina* [online]. Jihlava: Krajský úřad Kraje Vysočina, 2017 [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: www.kr-vysocina.cz/strategie-kraje-vysocina-2020/ds-302546/archiv=0&p1=61524
- [48] Strategie regionálního rozvoje. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, ©2012 [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/4ec7a0e7-fb30-46c7-8a80-57152c06d60c/SRR_dokument
- [49] Výběr podporovaných regionů. *Ministerstvo pro místní rozvoj* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2012, 2009 [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: [http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Predchozi-programova-obdobi/Programy-2004-2006/Operacni-programy/SPOLECNY-REGIONALNI-OPERACNI-PROGRAM-\(SROP\)/Dokumenty/Programove-dokumenty-programu-SROP/Programovy-dokument-SROP-2004-2006/2-Soucasna-ekonomicka-a-socialni-situace-regionu/2-7-Analyza-dosavadnich-vysledku-a-zkusenosti-z-up/2-7-3-Vyber-podporovanych-regionu](http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Predchozi-programova-obdobi/Programy-2004-2006/Operacni-programy/SPOLECNY-REGIONALNI-OPERACNI-PROGRAM-(SROP)/Dokumenty/Programove-dokumenty-programu-SROP/Programovy-dokument-SROP-2004-2006/2-Soucasna-ekonomicka-a-socialni-situace-regionu/2-7-Analyza-dosavadnich-vysledku-a-zkusenosti-z-up/2-7-3-Vyber-podporovanych-regionu)
- [50] WOKOUN, René, Josef TVRDOŇ a kol. *Přímé zahraniční investice a regionální rozvoj*. Vyd. 1., Praha: Oeconomica, 2010. 203 s. ISBN 978-80-245-1736-0.
- [51] WOKOUN, René a kol.: II. Část. *Nástroje regionálního rozvoje*. In Mates, Pavel a René Wokoun.: *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Linde, Praha, 2006, 352 s. ISBN 80-7201-547-8.
- [52] WOKOUN, René, Jan MALINOVSKÝ a kol. *Regionální rozvoj (Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
- [53] Získejte podporu pro investiční projekt. *CzechInvest* [online]. Praha: CzechInvest, 2018 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/Sluzby-pro-investory/Investicni-pobidky>

- [54] ZVÁROVÁ, Jana. *Základy statistiky pro biomedicínské obory*. Praha: Karolinum, 1998. Biomedicínská statistika. ISBN 80-7184-786-0.